

**LARS FASTING / STARTEN AV A
URBANT HEROIN / ARCHIGRAM
DØD OG FØDSEL / JAPANSK METABOLISME /
TRONDHEIM SPEKTRUM, HVA FAEN?**

INNHOLD

02 FRA ARKIVET OG LEDER EN NI SEKS TRE

04 OPPDATERINGER HVA SKJER, A?

06 STATISTIKK

08 ARKITEKTURSTUDENTER SOM SKAPTE HISTORIE

14 KRONE-IS

18 PLUG-IN CITY

22 FERDIG

26 1963 GRAM

30 BRUTALITET OG BIOLOGI

34 SOLDREVET

35 KOR SKA VI REIS?

36 DESIGN OG MOTE

40 KRYSSORD

41 RENESSANSE OG RESIRKULERING

44 KRANGLEKROKEN URBANT HEROIN

45 FJERNEVERDIG TRONDHEIM SPEKTRUM

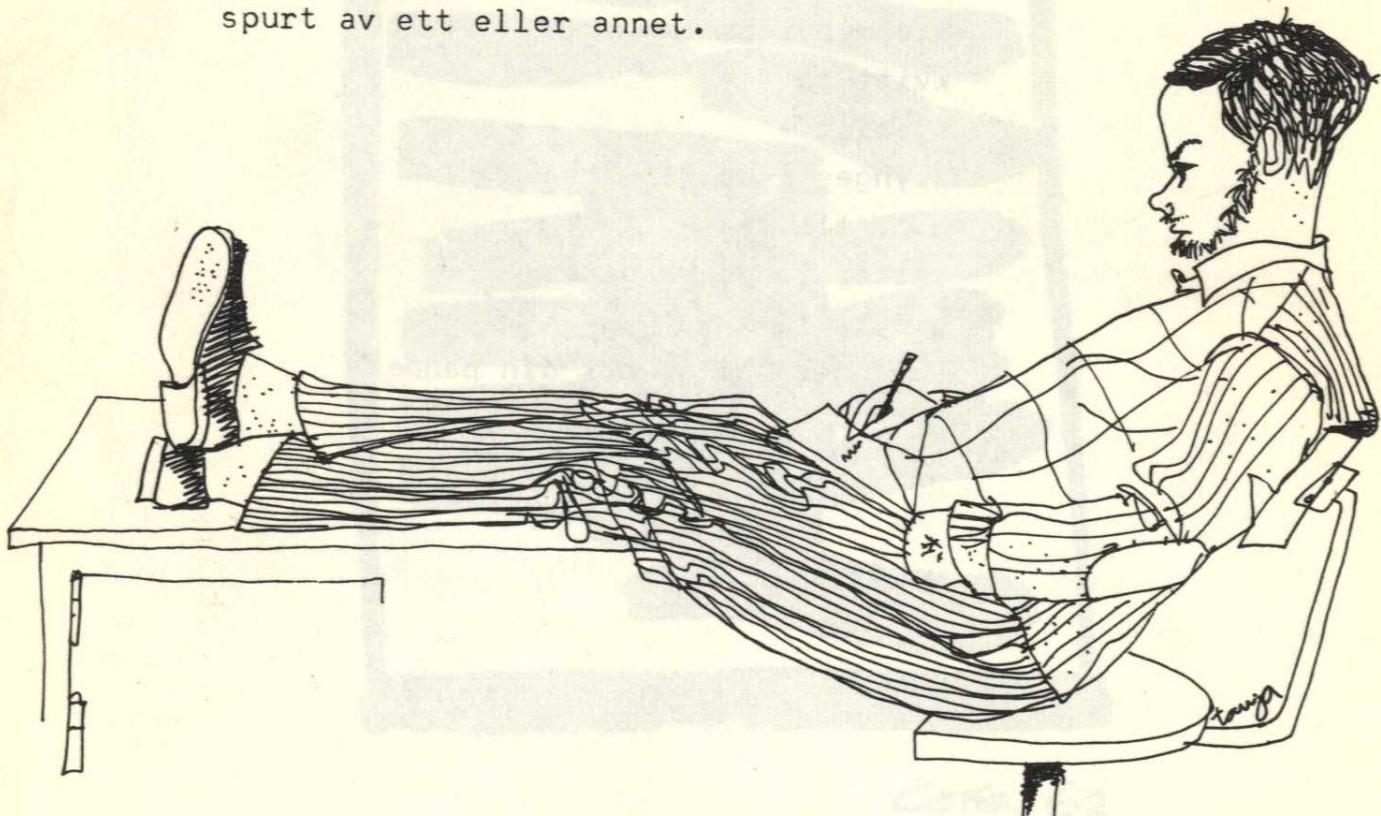
48 REDAKSJONEN ANBEFALER

49 ARKBIB ANBEFALER

På salen vår gjør vi mye rart.

Piken holder på med siste innspurt av ett eller annet.

Men rett som det er slapper noen av (nokså ofte). Og da er det lurt å skrive hjem, - eller dikte.... eller tenke på noen ....

1963 kilo, eller nesten 2 tonn, er det halve tungen til en hval veier. 1963 gram, eller 2 kilo, er en stor pakke mel. 1963 kroner. Hvor mange Krone-is får du for det? Postnummeret 1963 hører til kommunen Fosser og på koordinatene 19.63, 19.63 finner du Chad. Tallet 1963 er så mye mer enn bare et årstall, som de aller aller fleste av oss vil assosiere tallet med. Men hva vet vi egentlig om 1963?

90-tallsgenerasjonen som redaksjonen tilhører, kjenner kanskje 1960-tallet best som tiden for høye sveiser og matchende klær. Vi tenker på hippiene, Vietnamkrigen og kampen for like rettigheter – for kvinner og for fargeide. 1960-tallet er aller mest Beatles, Dr. Who og James Bond i våre øyne. Men 1963? Noe så spesifikt kan vi lite om.

I kontrast til tidligere utgivelser av A har vi denne gangen begitt oss ut på en litt annen prosess og innfallsvinkel. For hva skjer om vi skriver om noe ingen i redaksjonen vet noe om? I forsøk på å gjøre noe vi ikke har gjort før kom én i redaksjonen med forslaget om å skrive om 1963. Og hvorfor det? Bare fordi... Hvorfor ikke?

EN NI SEKS TRE

MALIN DALBY BORGER
ANSVARLIG REDAKTØR

Oppdateringer

HVA SKJER, A?

11.01.18

DIPLOMUTSTILLING

Trondheim, torsdag den 11. januar er stedet og kvelden. Diplomstudentene har før jul endelig avgjort sine siste oppgaver på NTNU, og de stiller ut. Sensur del 1 er den 8. og 9. januar, mens sensur del 2 foregår den 18. og 19. januar. Kom og se!

ABONNEMENT

Tidsskriftet A har nylig lansert abonnementsordning! Kanskje dine foreldre eller noen andre du kjenner ville satt pris på nye, ferske, deilige nummer av A rett i postkassen? Et hett julegavetips. Gå til vår nettside tidsskrifteta.no for å se mer og bestille, eller send en mail til [redaksjonen@tidsskrifteta.no!](mailto:redaksjonen@tidsskrifteta.no)

BLI MED, A

Har du lyst til å være med å lage Tidsskriftet A? Etter jul har vi nytt opptak, så om du kunne tenke deg å for eksempel skrive, illustrere, fotografere eller gjøre layout til bladet, oppfordrer vi deg til å søke. Vi kommer tilbake med mer info på nyåret, og ønsker god jul enn så lenge!

TEKST/ ELINE MOGEN, ARKITEKTURSTUDENT, ELINEM@TIDSSKRIFTETA.NO
OG HANNAH HOEM GRELLAND, ARKITEKTURSTUDENT, HANNAH@TIDSSKRIFTET A.NO

13.12.17

AHO WORKS

13. - 17. desember stilles høstens studioarbeider ut på AHO, Arkitekthøyskolen i Oslo. Her kan du oppleve både variasjon, begavelse, kreativitet og utforskning gjennom arbeidet studentene har lagt ned i hele høst. Arrangementet er åpent for alle og gratis!

Se mer på aho.no.

studio

Beta

STUDIO BETA

Studio Beta gleder seg til å fortsette med enda mer moro neste år! På planen står videre innredning av Hemsen, sying, maling, pop-up-galleri og selvagt mer byggehygge. Har du noen innspill? Send en melding da vel!

Glem ikke å ta kontakt hvis du vil bruke Beta, vi gleder oss til å se enda flere på Nyhavna til neste år.

ÅRNE SÆ

Eksamens er rett rundt hjørnet. Mye å gjøre? Ja. Men vet du hva, det "årne sæ". Er du litt stresset og ikke får sove om natten, kan vi anbefale teksten "Nattastrofe" fra forrige nummer av Tidsskriftet, A3. I tillegg er det mange hyggelige aktiviteter i vente, ikke bare prosjekt og stress. Dra på en av mange adventskonserter Trondheims kor arrangerer, bak lussekatter på Luciadagen, spis den tradisjonelle årlige julegrøten med Broderskabet, eller ta en titt på våre "Redaksjonen anbefaler". Uten hygge, mat og hvile, kan arkitekturstudenten med eksamensprosjektet ikke deale.

atamusen blir oppfunnet. Jungel i Kongo. Tidsskriftet A har sin første bursdag. 5298 utsalgsteder for alkohol. Saddam Hussein gifter seg. Postmodernismen ulmer. Nesten en pakke hvetemel. En bil kostet 6000 kroner. Plug-in City blir til på papiret. Johnny Depp bruker smokk. Munchmuseet i Oslo åpnes. I Have a Dream. Halve vekten av en blåhvals tunge. Uret var soldrevet. Den amerikanske arkitekten Hugh T. Keyes dør. Studentersamfundet er gult. Den fineste lampen av alle, lavalampen, er født. Fosser kommune. Alkoholkonsumet går opp med 4,5% fra året før. Vedtatt at Agdenes, Heim og Snillfjord kommune blir slått sammen til Snillfjord kommune. The Beatles selger over én million album i Storbritannia alene. Kenya erklærer seg selvstendige fra Storbritannia. Filharmonien i Berlin åpner. Vianett sitt reklamenummer. Kassetten blir introdusert for verden. Lars Fasting og Svein Hatløy er redaktører for Tidsskriftet A. 61% av prisen på alkoholvarer går til statskassa i form av avgifter. May-Britt Moser ser lyset for første gang. Arkitektstudenter starter Strindens Promenade Orchester. John F. Kennedy blir skutt og drept på åpen gate. Jamaraat Bridge blir tråkket på for første gang. USA får postkoder. Sveriges første kjernekraftverk settes i drift. 72% av elg som kan bli felt, blir felt. 14. November når øya Surtsey (Island) vannoverflaten. Den kinesiske arkitekten Wang Shu blir født. Skyggen av modernismen og funksjonalismen. Pantone blir grunnlagt. Tirsdag. Karius og Baktus misliker Coca Cola. Makshøyden i Nicaraguas fjellkjeder. Boligmangel i Europa. Sånn cirka to liter melk. Porsche lanseres. Borgtoppens (Sverige) høyde over havet. Trinn en (av tre) av Trondheim Spektrum bygges. Befolkningsveksten når sin foreløpige topp på 2,19% per år.

ARKITEKTUR- STUDENTER SOM SKAPTE HISTORIE

A har intervjuet to arkitekter i Trondheim som studerte arkitektur på NTH i 1963. De forteller om hvordan det var å være arkitekturstudenter, og samtidig aktive i Broderskabet og på Studentersamfundet på fritiden. Som kreative, engasjerte personer bidro begge til å starte nye foreninger sammen med andre arkitekturstudenter på starten av 1960-tallet. På denne måten har de satt et langvarig preg på studentmiljøet i Trondheim: Lars

Fasting var første redaktør i Tidsskriftet A, og Jarle Drageset var medstifter av Strindens Promenade Orchester i 1963. I dag jobber de begge på mindre arkitektkontorer som driver med boligprosjekter.

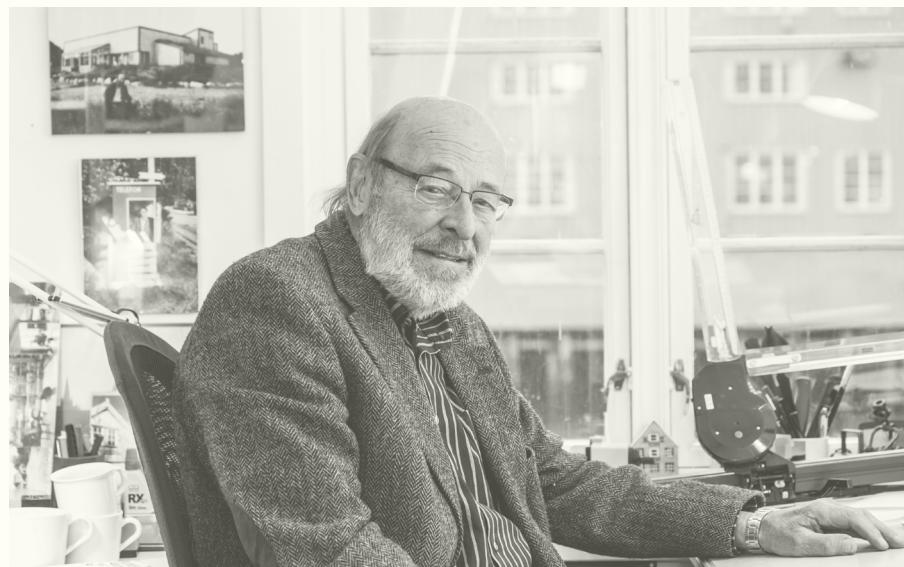
TEKST/ LINN AMALIE ARESVIK, ARKITEKTURSTUDENT, LINNA@TIDSSKRIFTETA.NO

FOTO/ NIKOLAY HJERTAAS, ARKITEKTURSTUDENT, NIKOLAY@TIDSSKRIFTETA.NO

LARS FASTING

Lars Fasting og Svein Hatløy startet Tidsskriftet A i 1962 for å få større mulighet til å påvirke undervisningen ved instituttene for arkitektur. Etter litt diskusjon fikk Fasting gjennomslag for å gjennomføre et selvvalgt prosjekt over Orkdalsfjøret. Nå driver han et eget arkitektkontor på Nedre Bakklandet som han startet på 70-tallet.

Det er en høstdag i slutten av oktober, den første snøen har falt og man kan se gulnede blader på trærne. Kontoret til Fasting ligger idyllisk til på Bakklandet med et kaninbur rett utenfor døra. Man må gjennom en hageportal for å komme til inngangen. Arbeidsværelsene lyser opp innenfra gjennom store vinduer. Fasting viser oss opp en smal vindeltrapp til andre etasje. På veggene henger bilder av flotte boligprosjekter.

STARTEN AV A «A skulle være et eget diskusjonsforum for arkitektstudenter. Under Dusken eksisterte allerede, men var hovedsakelig tilknyttet Studentersamfundet. A ble også laget for å gå løs på skolesystemet på NTH på den tiden. Vi ønsket mer innflytelse utover de jevnlig avholdte samarbeidsmøtene mellom professorer og studentrepresentanter.»

Hvordan lagde dere Tidsskriftet A uten bruk av digitale hjelpemidler?

«Vi brukte limstift og saks, tegnet med tracing, skrev for hånd eller på skrivemaskin. Så måtte

a

fritt forum for alle som er interessert i arkitektur

Nr. 1
1963

Redaktører: Lars Fasting og Svein Hatløy
Arkitektavdelingen, N.T.H., Trondheim

- *Møgts og iiumsyn og vidsyn. Størpregde - inspirasjonskilder etter konkrete eksperimenter. Om overskudd som renner bort av mangl på effektivitet*

Nummer av [a] med fellesnordisk redaksjon

Tidsskrift - bøker
Større gjennom moten,
trekke ut etasjen - re
perspektiv

Det gjent arkitekturtidsskrift
som er leseverdige,
med framtoning og perspektiv,
med kvalitet over
"kulørt arkitekturpress"

- *Interesse for internordisk leseselskab,
kan haude utkast for breiare miljø
av arkitektstudenter,
med os m otstående sammenheng
mellan kommande arkitektat*

TIDSSKRIFTET A

- A ble startet i 1962 av Lars Fasting og Svein Hatløy som et eget diskusjonsforum for arkitektstudenter.
- Bladet vekslet periodevis mellom å eksistere og ikke eksistere frem til 1990 da det sist forsvant.
- Tidsskriftet A gjenoppstod i 2013.

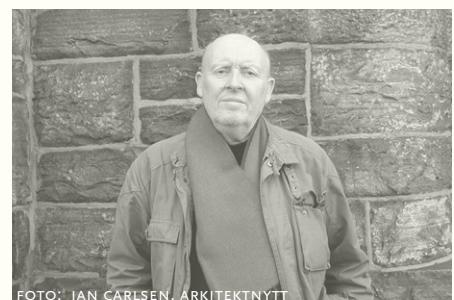

FOTO: JAN CARLSEN, ARKITEKTNYTT

Svein Hatløy startet Tidsskriftet A sammen med Lars Fasting i 1962.

man fotokopiere tekster og bilder. Vi fikk lyskopiert tegningene på større kopimaskiner hos Indergaard og Svenil, eller på en mindre kopimaskin på Hovedbygget med hjelp fra vaktmesteren. En kontordame sendte de maskinskrevne tekstene til trykkeri på Rosenborg. Det var faktisk en datamaskin på høyskolen som vi kunne bruke etter fjerdeåret: den beregnet for eksempel prognosør på folketall fem år framover. Vi lærte ikke å bruke digitale hjelpemidler til arkitekturprosjekter på den tiden. Når eldre arkitekter jobber, tegner de derfor ofte for hånd ennå.»

Vi brukte limstift og saks, tegnet med tracing, skrev for hånd eller på skrivemaskin

Fasting tegner for hånd på jobb, og scanner tegningene.

«Det går greit med små prosjekter. Men en fordel med digitale tegninger er at de er lettere å presentere for konsulenter og byggmestere».

UNDERVISNINGEN Hvordan var det å være arkitektstudent på starten av 60-tallet?

«Ganske likt som nå. Man var på tegnesalen med lærere, leverte faste semesteroppgaver og jobbet om natta siste uka. Oppgavestillingen var altså ganske lik: det var mye prosjekter, og lite lærebøker og forelesninger».

«De første årene holdt vi til på loftet i Hovedbygget. En av oppgavene vi fikk var å innrede et rom i kjelleren ved å møblere og endre veggene. Undervisningen ble flyttet til Sentralbygget et par år seinere. I starten jobbet vi med oppgaver i forming. Det var blant annet akttegning, fargesetting og leire. Vi bygget skulpturer og modeller. I andre klasse ble det mer tekniske fag som geologi, matematikk, mekanikk og statikk sammen med byggstudentene. Det var nyttig å få peiling på konstruksjon». I arbeidslivet bruker Fasting tabeller som hjelpemiddel til å skissere konstruksjoner. Ingeniører tar seg av mer kompliserte utregninger.

«Vi lærte også arkitekturhistorie - det var et av de få fagene med bruk av fagbok.

Fra og med tredje klasse lærte vi om boligbygging, og etterhvert monumentalbygg – altså større, mer komplekse bygg. Det var tradisjon å dra på ekskursjoner. Blant annet var det en fast tur til Italia. Vi dro også på en Norgeskursjon til Vestlandet for å måle opp og tegne gamle hus».

«Det var veldig ålrete lærere. Vi var en sammensveiset gjeng med 25 studenter i klassen. Med færre lærere per elev fikk vi god kontakt med hverandre. Gjestelærere kom en gang i blant tilreisende».

Det var en annen kultur for høflighetsfraser den gang:

«Når man snakket med lærerne måtte man si `De'. Først etter at man hadde fullført diplomoppgaven kunne man si `du'».

Hva ville man jobbe med?

«Sisteåret var vi åtte studenter som – med krangel – fikk gjennomføre en selvvalgt

oppgave. Det var å tegne en reguleringsplan i Orkdalsføret. Dette var en ny måte å jobbe på. Utenom dette hadde Fasting ingen spesifikke tanker om hvilke typer arkitektjobber han ville drive med etter studietiden.

Hvordan var arkitekturen på 60-tallet?

“Kjedelig, spør du meg”.

Fasting trekker likevel fram noen forbilder: «Professor Korsmo var en internasjonalist, men viste også fram tradisjonell, norsk arkitektur. Også andre norske arkitekter som Knut Knutsen og Herman Krag var store forbilder. Man ble inspirert av guruer fra mellomkrigstiden som var forløperne til funksjonalismen – deriblant Le Corbusier og Frank Lloyd Wright. Arkitekturen var preget av gjenoppbyggingen etter krigen med boligmangel og behov for å bygge kvantitativt. Utradisjonelle løsninger inspirerte mange. Stilen varierte en del: med skråtak og et fåtall kubiske bygninger. Men i tillegg til idealene i tiden hadde man gjerne egne ønsker som gjorde at arkitekturen ble individuelt forskjellig».

Når man snakket med lærerne måtte man si 'De'. Først etter at man hadde fullført diplomoppgaven kunne man si 'du'

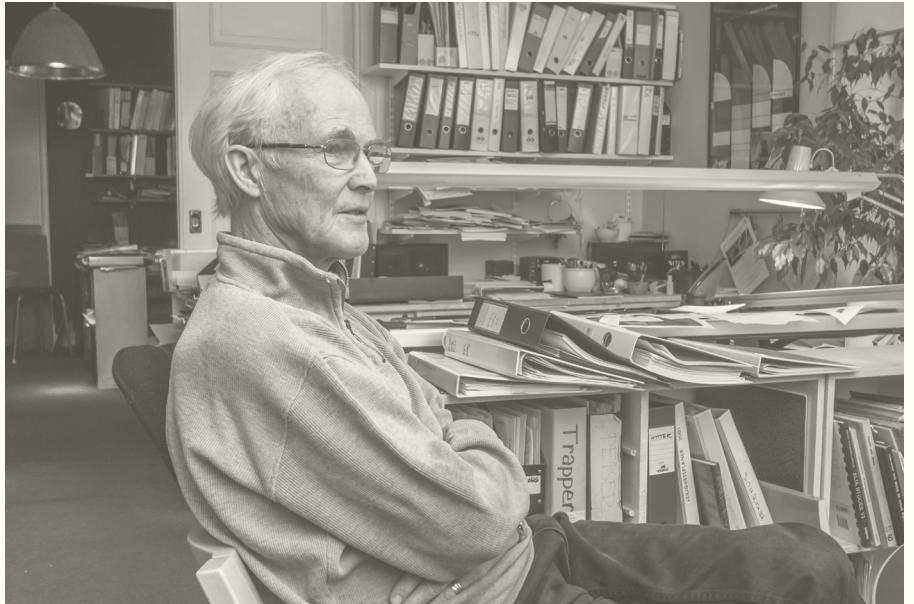
Bærekraftig utvikling var ennå ikke et tema på 60-tallet. Miljøtankegangen med energisparing kom senere i arkitektpaksisen på 90-tallet.

SAMFUNDET I HELGENE Da Fasting ikke jobbet med arkitekturoppgaver i ukedagene, var han ofte på Studentersamfundet. Der fikk han blant annet med seg «Excenteraften» med foredragsholdere som kunne ta opp populære temaer.

KONTORET PÅ BAKKLANDET Fasting startet sin arkitektvirksomhet i 1976, og har erfaring fra alle typer arkitektarbeid: reguleringsplaner, utredninger, utstillinger og byggprosjektering. Størrelsen på kontoret har variert fra ca. 2-10 medarbeidere. I dag er det et lite kontor som driver med mindre prosjekter innenfor boligsektoren. Denne satsingen skyldes blant annet kontorstørrelsen. Mindre kontorer mangler ofte kapasiteten til å melde seg på konkurranser for å få jobbe med større arkitekturprosjekter.

Fasting fikk et annet syn på tidsbruk i overgangen fra skole- til jobblivet. Han har vært nødt til å lære seg å begrense tidsbruken på prosjektene for at de skal være lønnsomme. Som student kunne han derimot bruke lang tid på prosjektene uten å tape økonomisk på det.

Utenfor inngangen til kontoret på Bakklandet ligger et kaninbur som tilhører datteren og barnebarna som bor ved siden av.
«Det er en trivelig plass å jobbe. Med fin utsikt og caffé i nærheten».
Siden han startet kontoret der har han fulgt med på utviklingen av området.
«På 80-tallet var det gjennomgangstrafikk og trailere der. Kommunen ville dessuten rive området og lage motorveg». Men boligområdet ble bevart på grunn av protester fra innbyggerne.

JARLE DRAGESET

Strindens reiste mye til steder som Finland, Stockholm, Bergen og Oslo i forbindelse med samlinger med andre studentorkestre, eller UKA i andre byer. Å spille i orkester på fritiden kunne gå på studiet løs. Men Jarle Drageset, medlem nr. 4 i Strindens, fullførte den fireårige diplomutdanningen uten å bruke noen ekstra år, men han måtte ta igjen ett fag tredjeåret. Det var en uthing å bruke ekstra år på utdanningen i hans generasjon.

STRINDENS PROMENADE ORCHESTER

- Stiftet i 1963 av fire arkitekturstudenter: Jarle Drageset, Audun Hagestande, Trond Skjefstad og Arne Sunde, samt Otto Fritzner og Erik Prøsch.
- Er i dag en del av husunderholdningen på Studentersamfundet.
- Spiller dixie-jazz.
- Promenadeorkesteret ble startet for å gå i barnetog på 17. mai.
- Har som tradisjon å prøve å ta så mange runder som mulig i barnetoget på 17. mai. Rekorden er på fire runder.

STARTEN AV STRINDENS «Vi var fire arkitektstudenter i klassen, sammen med to til, som stiftet Strindens Promenade Orchester i 1963. Noen hadde spilt i hornmusikken tidligere. To av de første medlemmene bodde på Havstein i daværende Strinda kommune. Navnet «Strindens» oppsto ut fra navnet «Strinda». Vi hadde vår første øvelse på Havstein krigskirkegård. Det lå langt unna folk så vi fikk spille i fred. Den første sjefen i orkesteret var Arne Sunde.»

I 1963 visste de nok ikke hvordan Strindens ville utvikle seg i framtiden: at de skulle bli en del av Studentersamfundets interne underholdning, eller at antallet medlemmer i Strindens siden oppstarten har nådd nesten 240.

De viste seg i bybildet og spilte livlig musikk i all slags vær. Det var et orkester som skapte show i gatene. Etterhvert meldte det seg på flere medlemmer fra flere ulike studieretninger som hadde med seg nye instrumenter. Orkesteret ble heretter mer fast etablert med nummerering av alle medlemmene. Når Drageset presenterer seg som nr. 4 for nyere medlemmer i Strindens, blir han gjenkjent som en berømt person som de vet masse om fra før av. De har lært seg historien om de første medlemmene som startet orkesteret.

Til å begynne med organiserte de private øvelser etter avtale. Men de ble snart involvert i Studentersamfundet: det var UKA i Trondheim dette året, og Strindens skapte blest i forkant av festivalen. De fikk lagret instrumentene

inne i et lite kott hvor det akkurat var nok plass til dem. Dette var første skritt til å bli en intern gjeng på Samfundet – og etterhvert få et eget, lite øvingslokale på loftet. Dette opplevde de som en stor bragd! Det var uvanlig og skapte motstand at en ny, vill gjeng med utenforstående ble akseptert med et fast øvingslokale på Samfundet. Mange så på dette som et stort overtramp. Da orkesteret ble enda mer etablert, ble øvingslokalet flyttet til kjelleren der det er nå.

«En gang ble vi låst inne i Nidarosdomen fordi vi dro i tårnet etter en omvisning. Jeg husker vi så hvor fint roseinduet var i fra lyset utenfra. Det var kveld, og lyset inne ble slukket. Siden vi likevel måtte være der en stund, gikk vi oss en rundtur. Vi kom til noen avlakte orgelpiper oppe i tårnet og blåste i dem fra hver vår side. Senere fikk vi høre rykter om at magister Jon Medbøe hadde hørt gregoriansk tolvtongemusikk fra munken i Nidarosdomen på kveldstid. Vi skjønte fort at det egentlig var oss han hadde hørt. Dette syntes vi var hyggelig, og vi blåste i orgelpipene flere ganger etter festlige arrangementer. Vi fant en hemmelig inngang til domkirka oppe på vestfronten gjennom et stillas og en trapp. Vi ble aldri avslørt heller»

Hvordan var Studentersamfundet på 60-tallet?

«Samfundet ble styrt av upolitiske ledere frem til 1967. Men på slutten av 60-tallet skjedde det generelt masse der. Dette gjenspeilte studentopprørene i den vestlige verden hvor de radikale «sekstiåtterne» sto for politisk masseaktivitet».

Strindens i lett gjenkjennelig uniform: stripete gensere, kokkebuksar, og sjaketter.

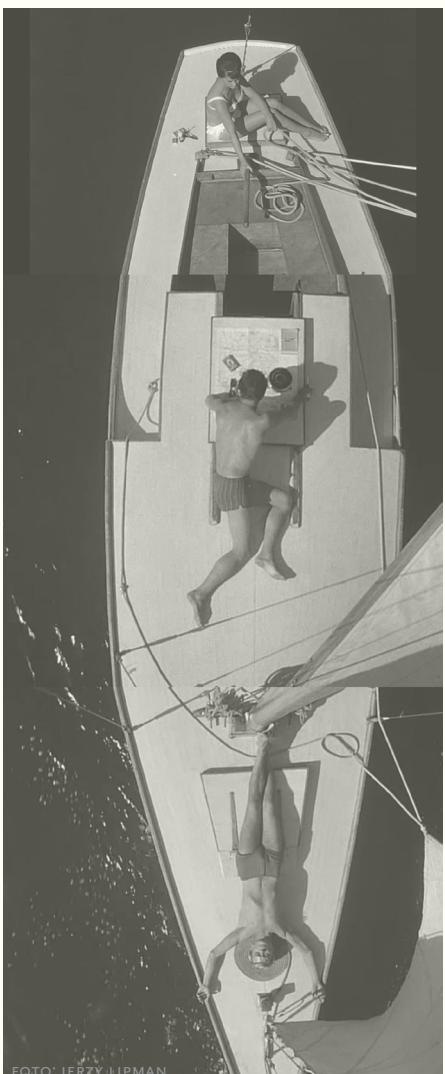

FOTO: JERZY LIPMAN
Den polske filmen
"Kniven i vannet" av
Roman Polanski

GRUPPE 5 Drageset begynte å studere på NTH i 1961. Det var 50 studenter som ble tatt opp i klassen – en dobling fra året før. «De første årene lærte vi forming og fargebruk med kunstnere fra Gruppe 5 som lærere. Dette var den viktigste delen av studietiden for mange: en gullalder for de som var interessert i forming. Det var også givende for lærerne å kunne utforske kunst med innspill fra elevene». Lærerne var også med på fester i Broderskabet. «Det var innmari flott. Saltsild og poteter var fast på menyen».

BRODERSKABET Det var en god humor som var gjennomtenkt og knyttet til faget. Drageset husker godt opptaksprøven til linjeforeningen hvor de måtte svare korrekt på to spørsmål hver. For eksempel:

«Hvilke hus er de eldste?»
Svar: «De som har det lengste takskjegg». Bistroen i Prinsen Hotell var et viktig møtested utenom selve skolen for å ta en kaffe og prate. Hver kveld kunne man møte på kjentfolk fra arkitekturavdelingen der. De pleide å skissere oppgaver på de hvite servettene med tusjpenner, og diskutere arkitektur. Mange arkitekturstudenter var også med i filmklubben på Samfundet. Polske filmer var populære. Og polsk plakatkunst.

Hvilke arkitekter hadde du som forbilder?
«Guruene i arkitektur var veldig forskjellige. Det var blant annet Ludwig Mies van der Rohe, Frank Lloyd Wright og Alvar Aalto».

Var jazz populært?
«Ja, jazz var viktig. Det var stor interesse for å dra på jazz-klubb, og høre på Asmund Bjørken. Vi spilte av klassikere fra de store jazz-musikerne på platespillere. Da det var

UKA, kom det danske Dixieland-orkesteret Papa Bue til Trondheim. Glad-jazzen skapte stemning med én gang».

JOBB Da Drageset var ferdig med å studere i 1965, var det lett å få jobb. Men han forteller at etterspørslsen etter arkitekter har gått i bølger. Nå jobber Drageset med boliger i Trondheim, blant annet leilighetsbygg og reguleringssaker. Han har også, sammen med noen av vennene som grunnla Strindens, bygget en hytte ved Atnsjøen i Rondane som ligger mellom Oslo og Trondheim. Der har de en fast dugnad hvert år.

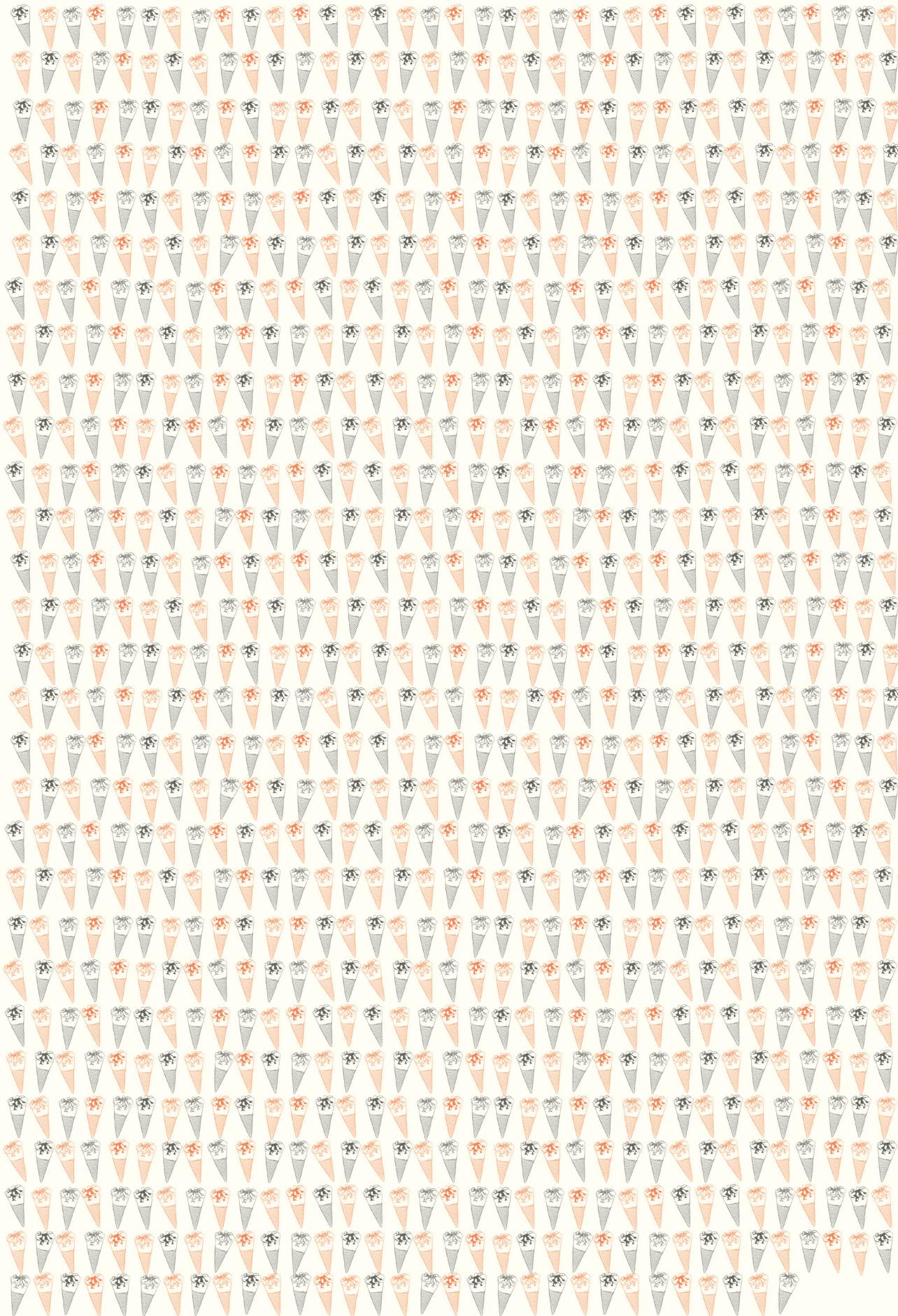
SPILEGLEDEN FORTSETTER Mange gamle, engasjerte medlemmer fra Strindens har fortsatt å drive med musikk uten å være yrkesmusikere: Drageset har spilt i Sintef Storband i 18 år. Nr. 1 Arne Sunde startet Bestum Stasmusikk i Oslo – et aktivt orkester som spiller munter musikk etter noter. Nr. 5 Erik Prøsch flyttet til Jessheim og ble leder for Hovin musikkorps. Drageset trekker også fram medlemmer av Strindens som har organisert musikk under Olavsfestdagene i Trondheim, og spilt på festival i New Orleans.

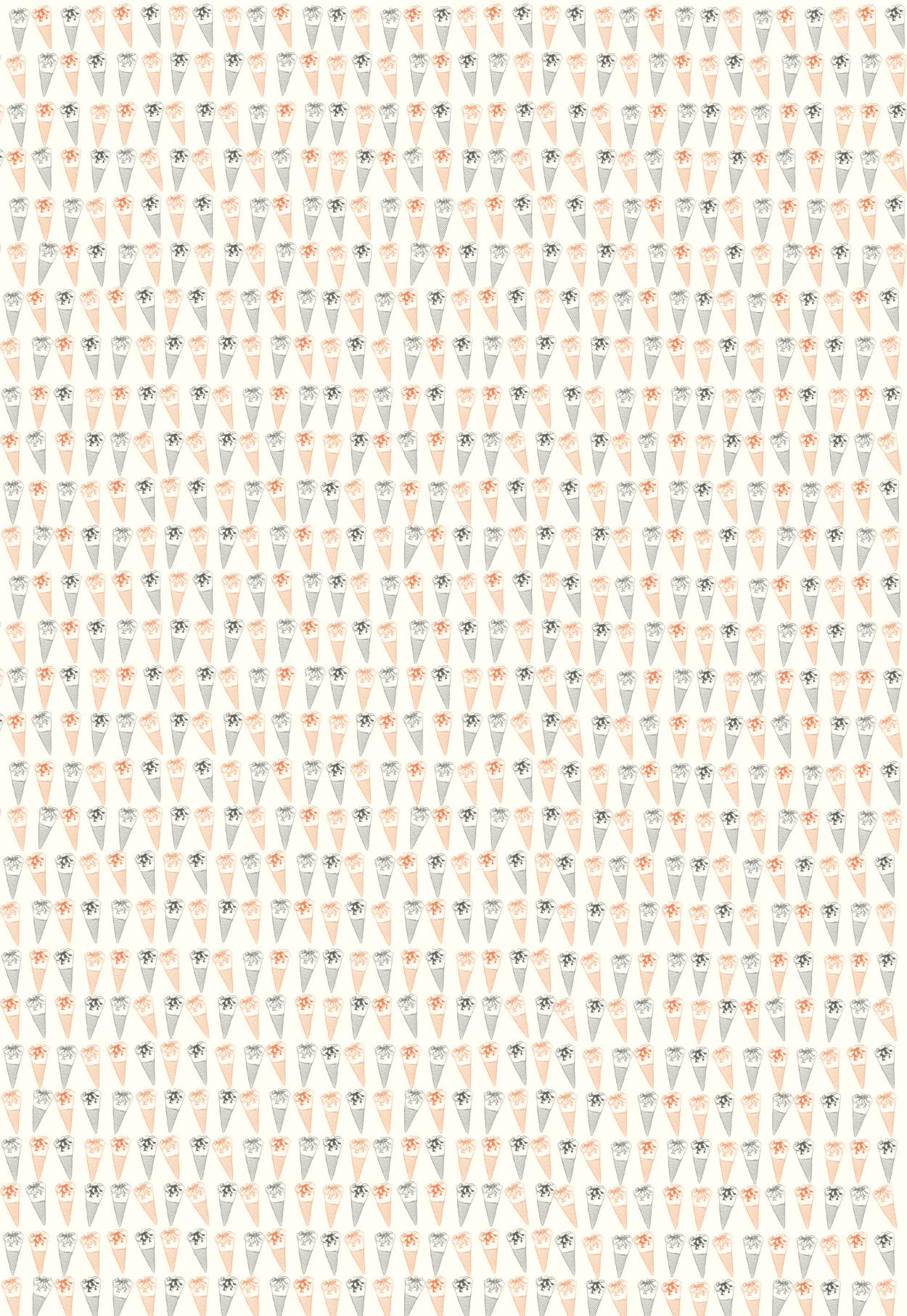
TILBAKE TIL DET RØDE, RUNDE Fordi folk sørger for å holde på tradisjonene, fortsetter Studentersamfundet å være en sentral plass selv etter studietiden. Hver gang det er UKA i Trondheim, arrangeres egne helger hvor tidligere gjengmedlemmer av Samfundet inviteres med på feiringen - G-helg og H-helg. I tillegg feirer Strindens jubileum én gang hvert halvår. Tidligere medlemmer av Strindens kommer tilbake til Samfundet til ulike tidspunkter for slike feiringer.

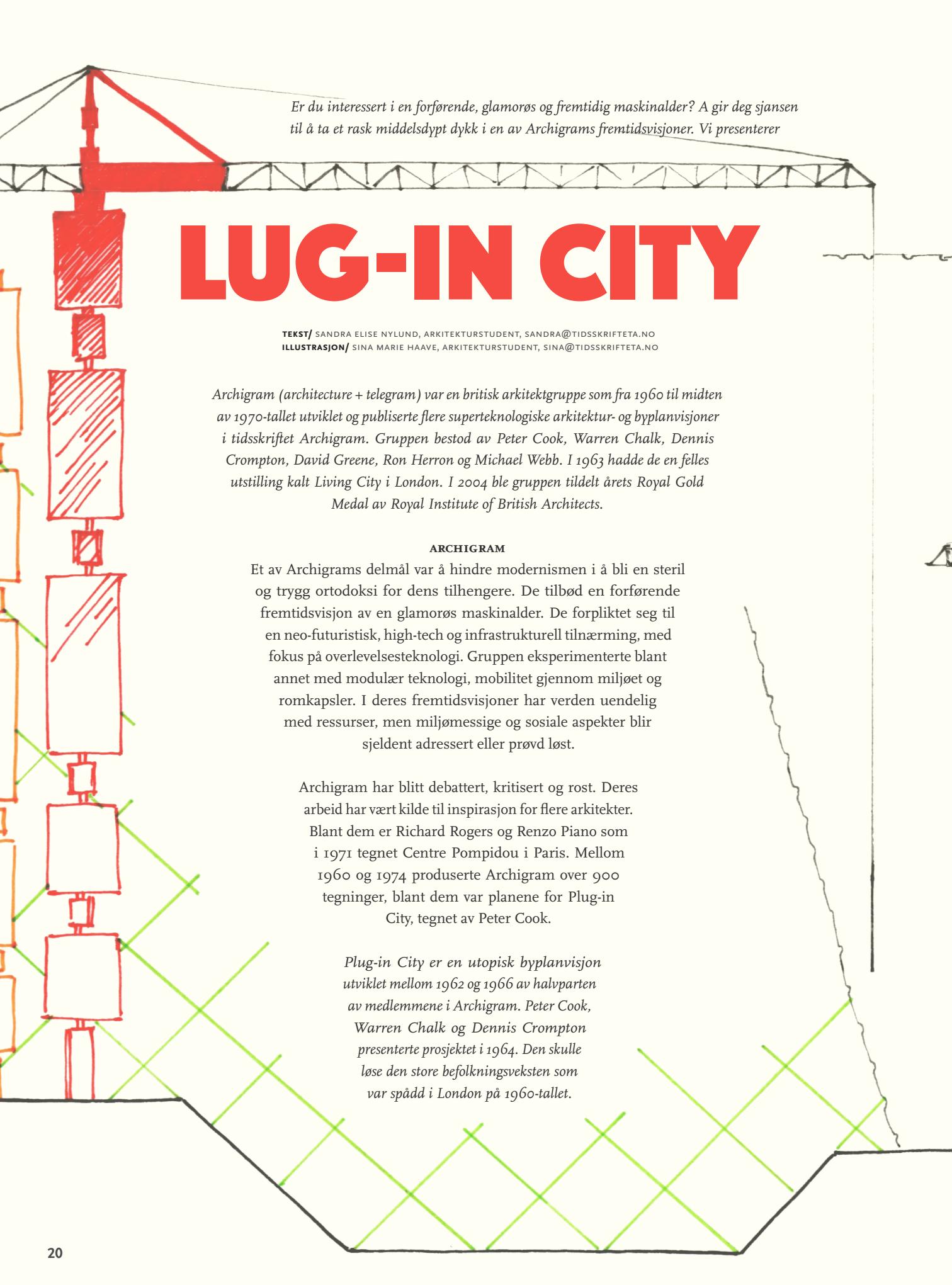

2017

1963

Er du interessert i en forførende, glamorøs og fremtidig maskinalder? A gir deg sjansen til å ta et rask middelsdypt dykk i en av Archigrams fremtidsvisjoner. Vi presenterer

LUG-IN CITY

TEKST / SANDRA ELISE NYLUND, ARKITEKTURSTUDENT, SANDRA@TIDSSKRIFTETA.NO
ILLUSTRASJON / SINA MARIE HAAVE, ARKITEKTURSTUDENT, SINA@TIDSSKRIFTETA.NO

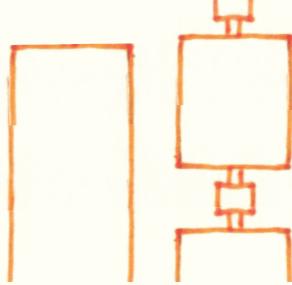
Archigram (architecture + telegram) var en britisk arkitektgruppe som fra 1960 til midten av 1970-tallet utviklet og publiserte flere superteknologiske arkitektur- og byplanvisjoner i tidsskriftet Archigram. Gruppen bestod av Peter Cook, Warren Chalk, Dennis Crompton, David Greene, Ron Herron og Michael Webb. I 1963 hadde de en felles utstilling kalt Living City i London. I 2004 ble gruppen tildelt årets Royal Gold Medal av Royal Institute of British Architects.

ARCHIGRAM

Et av Archigrams delmål var å hindre modernismen i å bli en steril og trygg ortodoksi for dens tilhengere. De tilbød en forførende fremtidsvisjon av en glamorøs maskinalder. De forpliktet seg til en neo-futuristisk, high-tech og infrastrukturell tilnærming, med fokus på overlevelsesteknologi. Gruppen eksperimenterte blant annet med modulær teknologi, mobilitet gjennom miljøet og romkapsler. I deres fremtidsvisjoner har verden uendelig med ressurser, men miljømessige og sosiale aspekter blir sjeldent adressert eller prøvd løst.

Archigram har blitt debattert, kritisert og rost. Deres arbeid har vært kilde til inspirasjon for flere arkitekter. Blant dem er Richard Rogers og Renzo Piano som i 1971 tegnet Centre Pompidou i Paris. Mellom 1960 og 1974 produserte Archigram over 900 tegninger, blant dem var planene for Plug-in City, tegnet av Peter Cook.

Plug-in City er en utopisk byplanvisjon utviklet mellom 1962 og 1966 av halvparten av medlemmene i Archigram. Peter Cook, Warren Chalk og Dennis Crompton presenterte prosjektet i 1964. Den skulle løse den store befolkningsveksten som var spådd i London på 1960-tallet.

EN PROVOKASJON?

Plug-in City er en lineær by plassert i et smalt rutenettssystem. Byen skal ha sin begynnelse i nærheten av London, og vil ekspandere mot Liverpool i den ene retningen, og i den andre retningen over kanalen, mot Europa og inn i Paris. På sin vei vil den utslette og overta alt den kommer over. London, Paris og Liverpool vil erstattes av en megastruktur uten bygninger, med fokus på transport og automatisering. Maskinene har tatt over, og menneskene blir behandlet som råmateriale. En ordning innbyggerne i fremtiden er godt fornøyd med. Dette var det flere som trodde når Plug-in City ble presentert for første gang i London 1964, men med et lite dypdykk kan denne fremtidsvisjonen gå fra dystopi til utopi.

PLUG-IN CITY

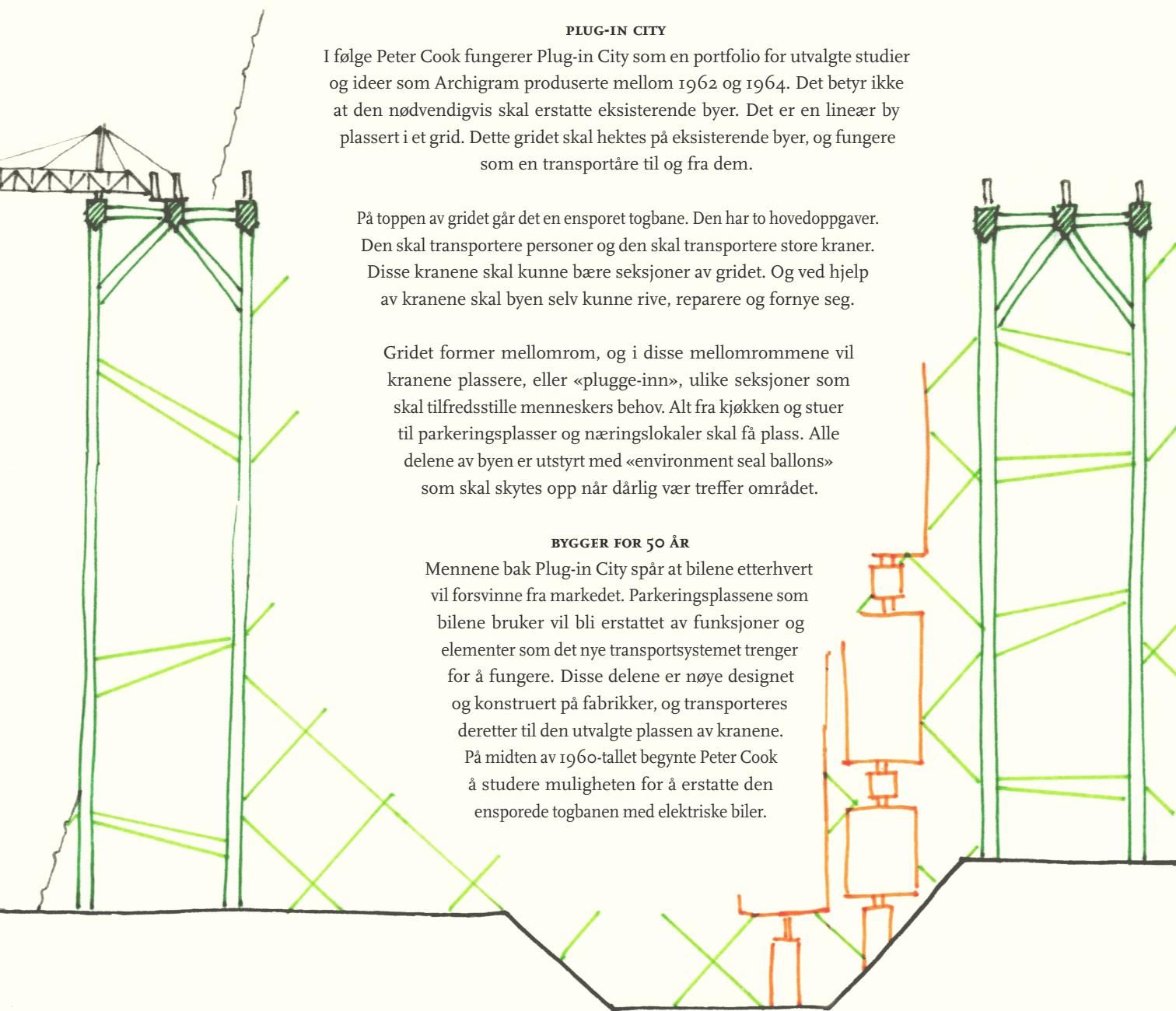
I følge Peter Cook fungerer Plug-in City som en portfolio for utvalgte studier og ideer som Archigram produserte mellom 1962 og 1964. Det betyr ikke at den nødvendigvis skal erstatte eksisterende byer. Det er en lineær by plassert i et grid. Dette gridet skal hektes på eksisterende byer, og fungere som en transportåre til og fra dem.

På toppen av gridet går det en ensporet togbane. Den har to hovedoppgaver. Den skal transportere personer og den skal transportere store kraner. Disse kranene skal kunne bære seksjoner av gridet. Og ved hjelp av kranene skal byen selv kunne rive, reparere og fornye seg.

Gridet former mellomrom, og i disse mellomrommene vil kranene plassere, eller «plugge-inn», ulike seksjoner som skal tilfredsstille menneskers behov. Alt fra kjøkken og stuer til parkeringsplasser og næringslokaler skal få plass. Alle delene av byen er utstyrt med «environment seal balloons» som skal skytes opp når dårlig vær treffer området.

BYGGER FOR 50 ÅR

Mennene bak Plug-in City spår at bilene etterhvert vil forsvinne fra markedet. Parkeringsplassene som bilene bruker vil bli erstattet av funksjoner og elementer som det nye transportsystemet trenger for å fungere. Disse delene er nøyde designet og konstruert på fabrikker, og transporterdes deretter til den utvalgte plassen av kranene. På midten av 1960-tallet begynte Peter Cook å studere muligheten for å erstatte den ensporede togbanen med elektriske biler.

Rett etter publikasjonen av prosjektet i 1964 gjorde The Sunday Times et intervju med Peter Cook, Warren Chalk og Dennis Crompton. De mente byen ville kunne nærme seg ferdig innen 20 år, om realiseringen av den startet med det samme. De tenke også at gridet skulle bygges for en periode på 50 år. Etter 50 år ville det være utviklet et nytt og bedre system som etterhvert ville erstatte det gamle.

BOLIGNØD

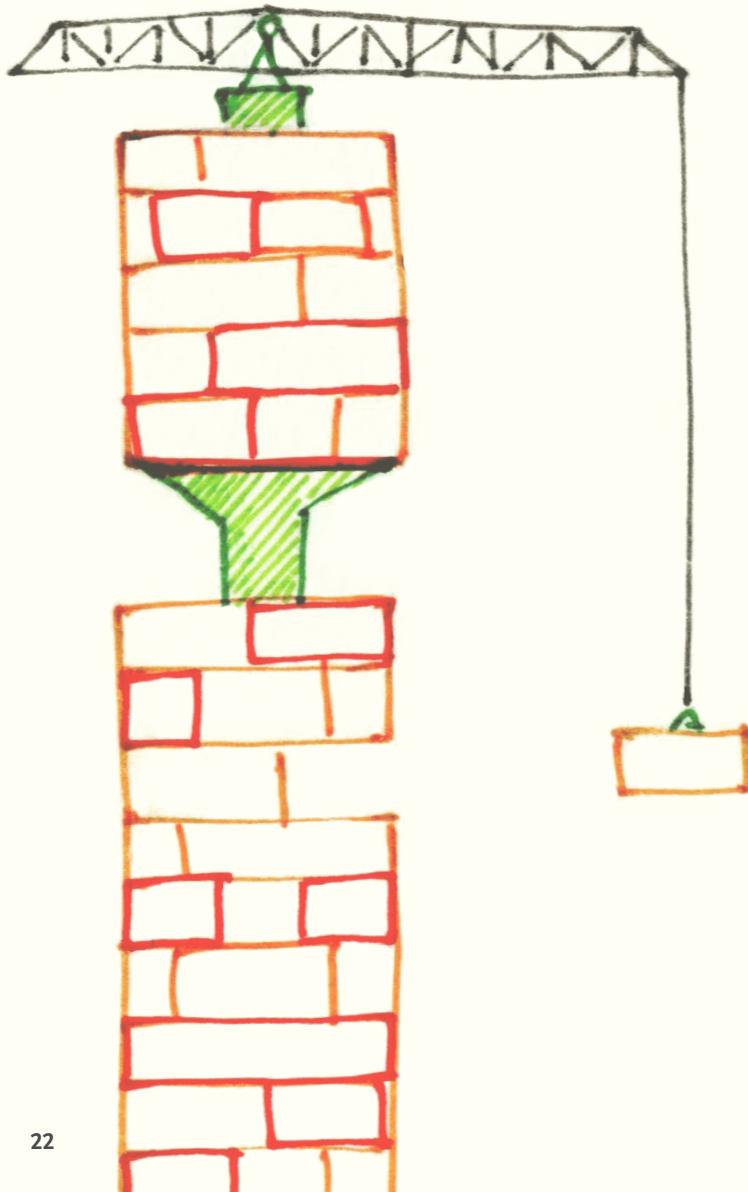
Plug-in City skulle løse datidens bolignød ved å masseproduseres billige romkapsler i plast og metall. Romkapslene skulle ha kort levetid. De skulle "plugges-inn" i megakonstruksjoner plassert i gridet. Ved hjelp av kranen skulle nye elementer i bokapslene enkelt erstatte gamle ved behov. Arkitekten bak var Warren Chalk, han uttalte «You might choose a Ford bathroom and Vauxhall kitchen, and as you rise in the world you can trade in your Hillman living room for a Bentley». (Chapman, 1964)

TEATRE OG MONTMARTRE

Det finnes få eller ingen tegninger av hvordan det er å leve i byen. Det betyr ikke at skaperne ikke har tenkt på det. De ser for seg et levende naboskap. En blanding av et teater (med dens balkonger og midtgang) og Montmartre i Paris (med sine passasjer og trapper som kobler sammen ulike nivåer). Innbyggerne i og utenfor Plug-in City vil kunne ta toget til jobb. Men håpet er at forretningsdistriktenes og boligområdene vil være såpass integrerte i hverandre at beboerne kun må ta en rulletrapp ned et nivå eller to for å komme seg på jobb. Peter Cook var svært klar på at det ikke skulle bli en død by bygget på matematikk.

SOSIALISERING AV KVINNER

Gruppen har fundert mye på begrepet fritid. De ser for seg at det vil være mer fritid i framtiden, og færre grunner til å bevege seg utenfor huset. De har møtt på enkelte utfordringer. Blant annet har de tenkt på det faktum at kvinner vil gå glipp av en del sosialisering hvis de ikke trenger å gå ut for å handle mat. Tanken er at matvarene vil bli levert på døren. De ser for seg at kommunikasjonen vil gå forttere, og foregå på andre kanaler enn hva det gjør nå (på 1960-tallet), og dermed vil problemet løses av seg selv.

Mellan 1962 og 1966 ble prosjektet plukket fra hverandre utallige ganger. Deler ble videreutviklet og deretter limt sammen igjen. Derfor er det vanskelig å si hva som er hoveddelen i prosjektet. Til tider er det også vanskelig å se hvilke av Archigrams prosjekter som faktisk tilhører Plug-in City. Noe som er klart er at det er Peter Cook som har fått æren for denne utopien. Mens Chalk og Crompton fordypet seg i mindre deler av prosjektet, er det Cook som tegnet ut byplanene og publiserte prosjektet i størst grad.

I 1964 spårde Peter Cook at det ikke ville være lenge til Plug-in City var en realitet. «After all, my wife wears clothes which will be an embarrassment in two years. Hospitals have paper sheets. Soon it won't be so shocking to throw away a building we have been using».

(Chapman, 1964).

Chapman, P (1964) *The Plug-in City*, The Sunday Times, 25 september

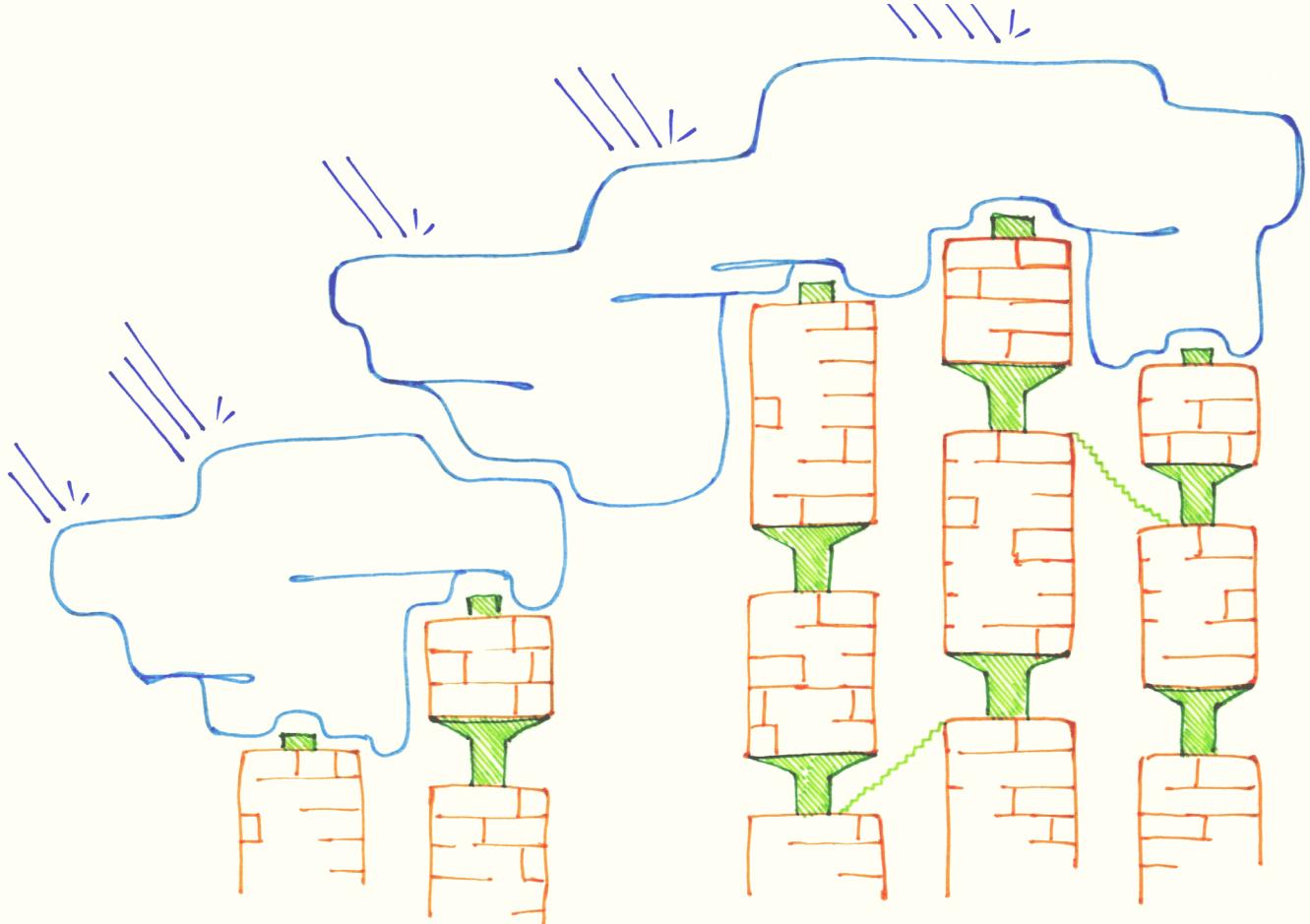
Cook, P. (1972) *Plug-in City*, Cook, P. (red.) Archigram. 1. utg. London: Peter Cook and Princeton Architectural Press

Crompton, D. (1972) *Archigram: At work*, Cook, P. (red.) Archigram. 1. utg. London: Peter Cook and Princeton Architectural Press

Merin, G. (2013) *AD Classics: The Plug-in City/Peter Cook, Archigram*. Tilgjengelig fra: <https://www.archdaily.com/399329/ad-classics-the-plug-in-city-peter-cook-archigram> (Hentet: 27. oktober. 2017)

Store Norske Leksikon (2009) *Archigram*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Archigram> (Hentet: 06. november. 2017)

RIBA (2017) *Royal gold medal 2018 recipient: Neave Brown*. Tilgjengelig fra: <https://www.architecture.com/awards-and-competitions-landing-page/awards/royal-gold-medal> (Hentet: 27. oktober. 2017)

FERDIG

TEKST / MARI MOSTRØM NILSEN, ARKITEKTURSTUDENT, MARIMN@TIDSSKRIFTETÅ.NO

1

BERLINER PHILHARMONIE,
TYSKLAND, HANS SCHAROUN
Dei boga taka var særskilt kontroversielle
på tida. Her står musikken i sentrum
for arkitekturen, og akustikken i
konserstromma er framifrå.

2

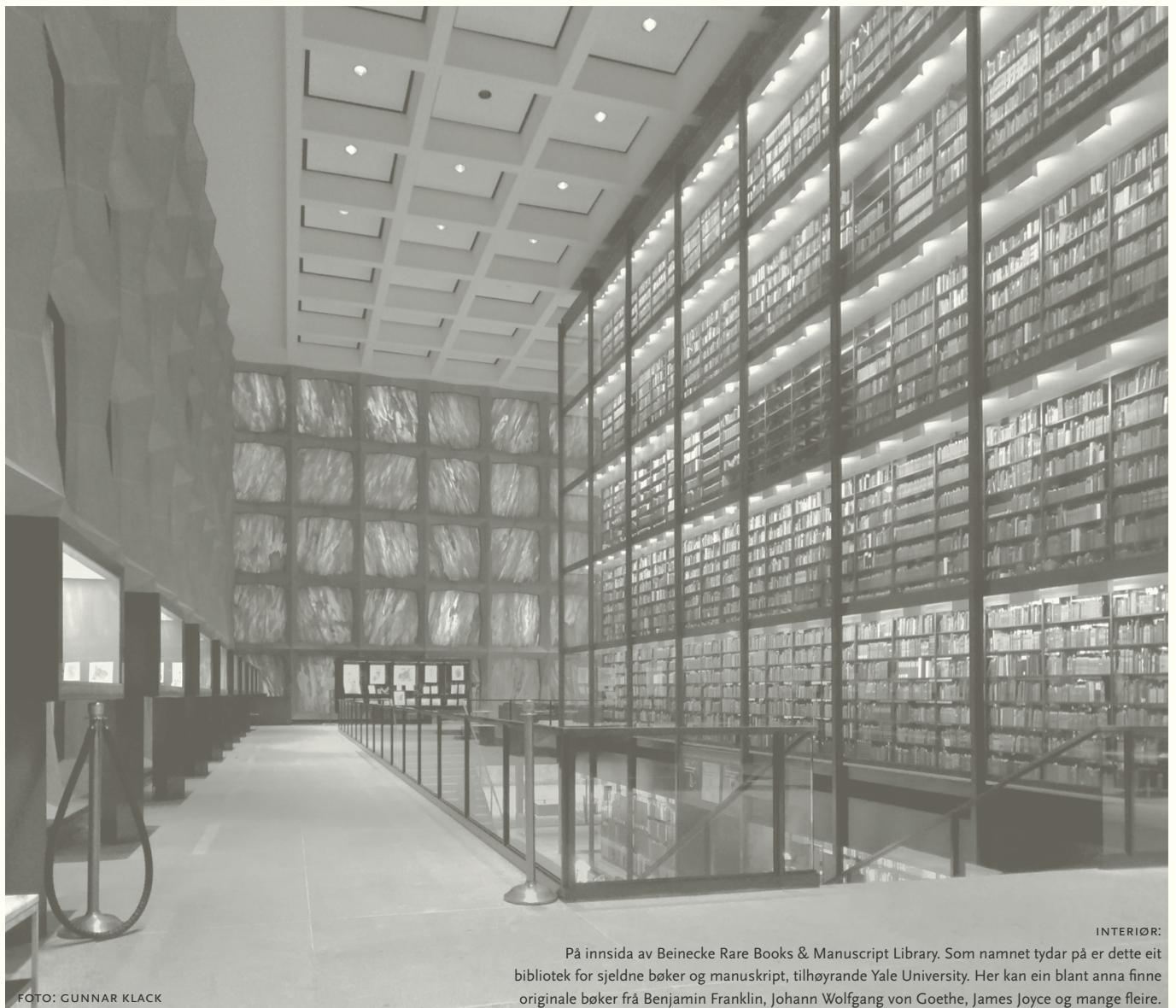
GEORGE WASHINGTON BRIDGE
BUS STATION, USA, PIER LUIGI
NERVI
Vakkert fagverk i stor skala, her får
konstruksjonen skine.

3

BEINECKE RARE BOOK &
MANUSCRIPT LIBRARY, USA,
GORDON BUNSHAFT
Utsida av bygget er laga av ein form
for marmor som tilsynelatende ser
tett ut, men i røyndomen slepp inn
litt lys samstundes som det skjermar
bøkene for direkte lys.

INTERIØR:

På innsida av Beinecke Rare Books & Manuscript Library. Som namnet tydar på er dette eit bibliotek for sjeldne bøker og manuskript, tilhøyrande Yale University. Her kan ein blant anna finne originale bøker frå Benjamin Franklin, Johann Wolfgang von Goethe, James Joyce og mange fleire.

FOTO: GUNNAR KLACK

FOTO: JAO MORGADO

INTERIØR:
På innsida av Boa Nova Tea House.

4

BOA NOVA TEA HOUSE,
PORTUGAL, ÁLVARO SIZA VIERA
Ligg lågt i eit steinete landskap ved
sjøen, og nyttar naturen og landskapet
som verkemiddel på innsida.

FOTO: JOAO MORGADO

5

MUNCHMUSEET, NORGE,
GUNNAR FOUGNER OG EINAR
MYKLEBUST
Museet stod ope 100 år etter
målarenes fødsel. I 2019 skal samlinga
omlokalisera til eit nytt bygg i
Bjørvika.

FOTO: J. P. FAGERBACK

6

PALACE OF THE ASSEMBLY,
INDIA, LE CORBUSIER
Eitt av tre bygg for parlamentet i
området. Tør påstå at det er mogleg å
sjå at dette er Le Corbusier sitt verk.

FOTO: DAVE MORRIS

Vil du vete meir, sjekk ut desse artiklane:

About the building (2013) Tilgjengeleg frå: <http://beinecke.library.yale.edu/about/about-building> (Henta: 26. oktober 2017)

Collection Highlights (2013) Tilgjengeleg frå: <http://beinecke.library.yale.edu/collections/highlights> (Henta: 26. oktober 2017)

History (2001) Tilgjengeleg frå: <http://www.panynj.gov/bus-terminals/gwbbs-history.html> (Henta: 29. oktober 2017)

Fracalossi, A. (2011) *AD Classics: Palace of the Assembly / Le Corbusier*. Tilgjengeleg frå: <https://www.archdaily.com/155922/ad-classics-ad-classics-palace-of-the-assembly-le-corbusier> (Henta: 26. oktober 2017)

Frearson, A (2014) *Álvaro Siza transforms his 50-year-old Boa Nova Tea House into a seafood restaurant*. Tilgjengeleg frå: <https://www.dezeen.com/2014/07/21/boa-nova-tea-house-renovation-porto-alvaro-siza/> (Henta: 30. oktober 2017)

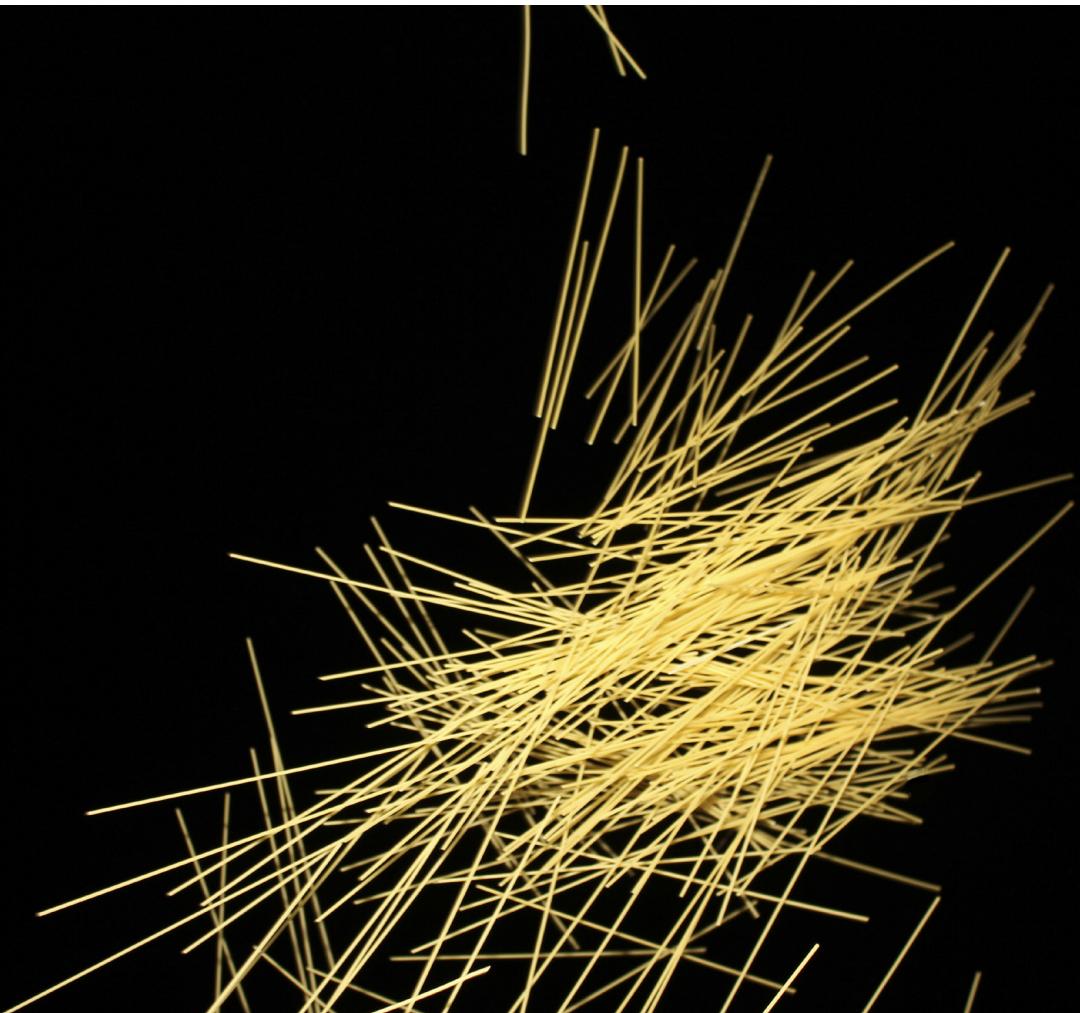
Kroll, A. (2011) *AD Classics: Berlin Philharmonic / Hans Scharoun*. Tilgjengeleg frå: <https://www.archdaily.com/108538/ad-classics-berlin-philharmonic-hans-scharoun> (Henta: 26. oktober 2017)

Om Munchmuseet. Tilgjengeleg frå: <http://munchmuseet.no/om-munchmuseet> (Henta: 27. oktober 2017)

BRUTALITET OG BIOLOGI

TEKST / LINN SOFIE OLSEN,
ARKITEKTURSTUDENT,
LINNSOFIE@TIDSSKRIFTETA.NO

ILLUSTRASJON / KIMBERLY WOLF,
ARKITEKTURSTUDENT,
KIMBERLY@TIDSSKRIFTETA.NO

Arkitektene i 1963 arbeidet i skyggen av modernismen og funksjonalismen. Den modernistiske tradisjonen ble utviklet på begynnelsen av 1900-tallet. Bevegelsen oppsto i kjølvannet av første verdenskrig, som et resultat av teknologiske nyvinninger så vel som sosiale omveltninger. Arkitektene søkte etter en stilretning som kunne uttrykke den moderne kulturen, der sosial utjevning og gjenreisning sto på dagsorden.

Europa var på denne tiden preget av boligmangel. Industriell masseproduksjon gjorde det mulig å bygge gode boliger til flere. Den industrielle revolusjonen fostret fram en praktisk mentalitet som kom tydelig til uttrykk i den modernistiske arkitekturen. Konstruksjonene skulle være rasjonelle og geometriske, uten overflødige ornamenter. Den amerikanske arkitekten Louis Sullivan formulerte i 1896 det som skulle bli bevegelsens grunntanke; «Form follows function».

I 1963 ulmet også den postmodernistiske stilretningen, som ville få medfart på slutten av 1900-tallet. Postmodernismen betegnet et oppbrudd for modernismen. Bevegelsen tok avstand fra modernistenes nye idealer og tanken på arkitektur som et universelt objekt. Postmodernistene ønsket en frigjørelse fra modernistenes konvensjoner og tanken om én «sann» uttrykksform. Arkitektene hadde en nærmest collage-lignende tilnæringsmåte til konstruksjon, der de blandet ulike stilelementer fra fortiden med datidens teknologiske fremskritt. Resultatet ble et eklektisk formspråk med rom for lokale og individuelle uttrykk.

1960-tallets arkitektur kan altså plasseres et sted mellom to ytterpunkter; den funksjonelle og rene modernismen og den mer eklektiske postmodernismen.

MODERNISME

- Oppsto ca. 1920 i Europa.
- Ønsket å forene arkitektur som kunstform med den raske teknologiske utviklingen.
- Retningen innbefatter en rekke forskjellige stilarter, deriblant brutalisme, japansk metabolisme og funksjonalisme.
- Nye byggemåter ble tatt i bruk. Det ble særlig vanlig med konstruksjoner av stål og betong.
- Kjennetegnet ved nøkterne geometriske former, eksponerte konstruksjonselementer og liknende.

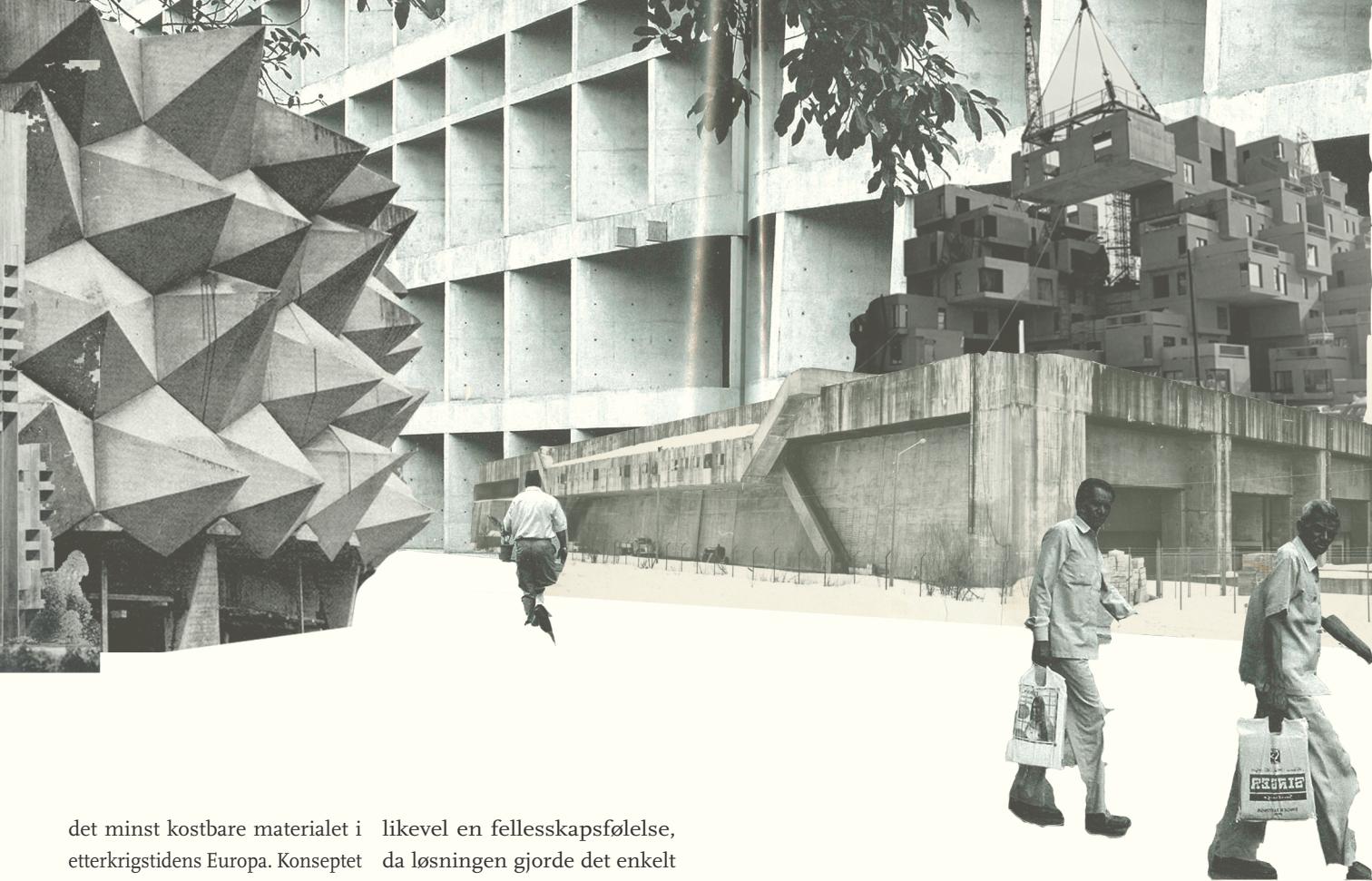

POST-MODERNISME

- Oppsto på slutten av 1900-tallet.
- Oppsto som motbevegelse til modernismen.
- Tok avstand fra modernistenes tanke om én sann arkitektur.
- Kjennetegnes ved blanding av stilarter fra ulike perioder.

BRUTALISMEN er en stilretning innenfor modernismen som fikk oppslutning fra midten av 1950-tallet til slutten av 70-tallet. Begrepet «brutalisme» er avledet av det franske uttrykket «béton brut» (rå betong). Det ble først brukt av den svenske arkitekten Hans Asplund for å beskrive Villa Goth i Uppsala. Den franske arkitekten Le Corbusier og tysk-amerikanske Ludwig Mies van der Rohe ses på som bevegelsens foregangsfigurer.

Le Corbusier er særlig kjent for boligkonseptet Unité d'habitation, som skulle besvare boligmangelen i Frankrike etter andre verdenskrig. Boligkonseptet introduserte en praktisk og rimelig løsning for innbyggerne som sto uten boplass etter krigen. Unité d'habitation er konstruert av armert «béton brut»,

det minst kostbare materialet i etterkrigstidens Europa. Konseptet er i bunn og grunn «a city within a city», med barnehage, butikker, medisinske fasiliteter osv. Cité radieuse i Marseille fra 1952 er den mest kjente av disse bygningene. Brutalismen kjennetegnes først og fremst av ørlighet; synlig struktur, ubearbeidede materialer og konstruksjonen som formgivende element. Sannheten kan, som kjent, være provoserende. Enkelte deler ved det brutalistiske formspråket ble sett på som depressoiv og uestetisk. Dette gjaldt spesielt arkitekters valg om å eksponere bygningens indre teknikk, som ventilasjonssjakter og heissystemer.

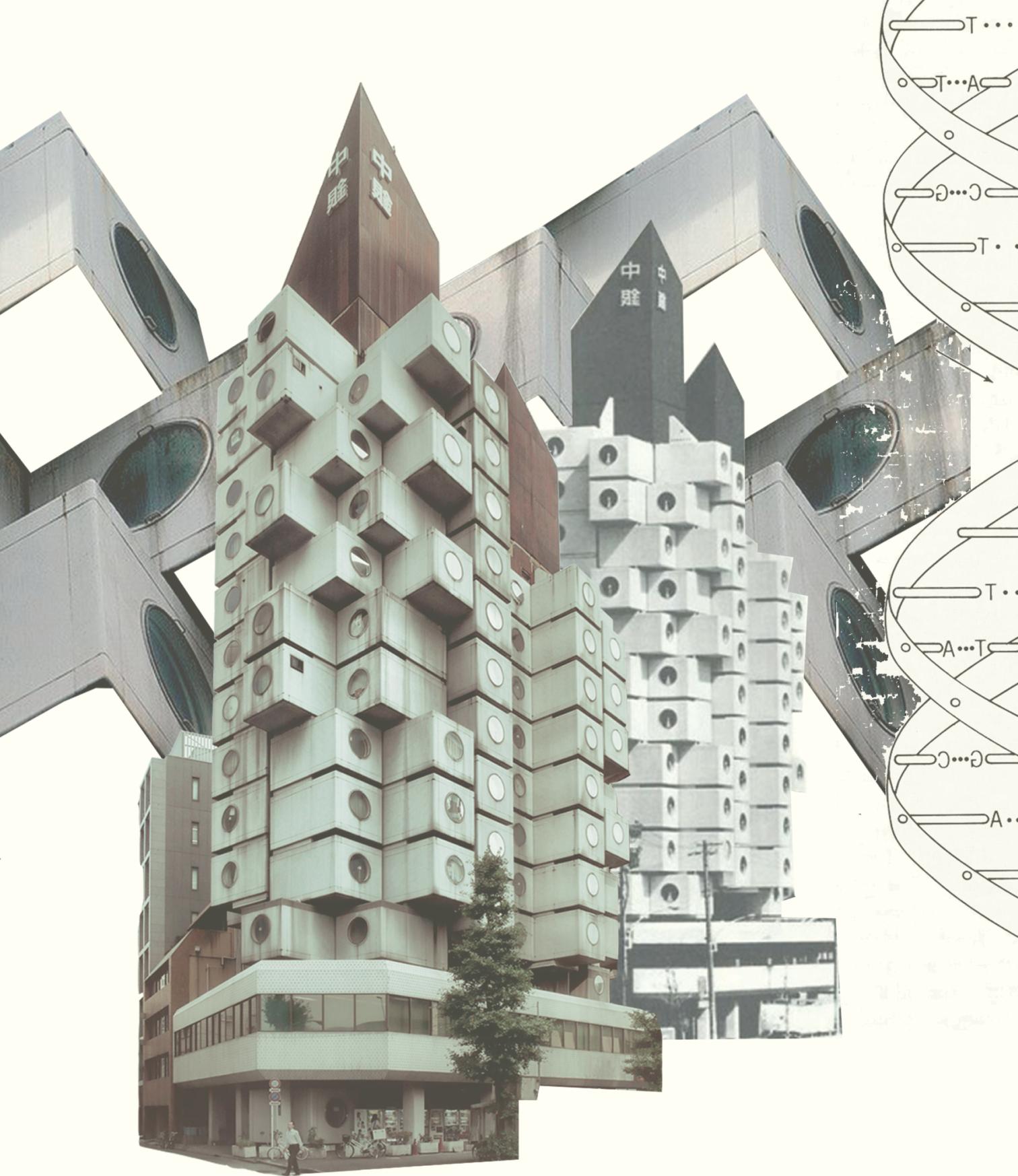
Kritikken av brutalismen dreide seg også i stor grad om at den bestrebet et arkitektonisk ideal, uten å ta hensyn til menneskelige behov. Tidligere felles boløsninger, som de viktoriaanske rekkehusene i Storbritannia, hadde vært slummer med dårlige levekår for sine innbyggere. De skapte

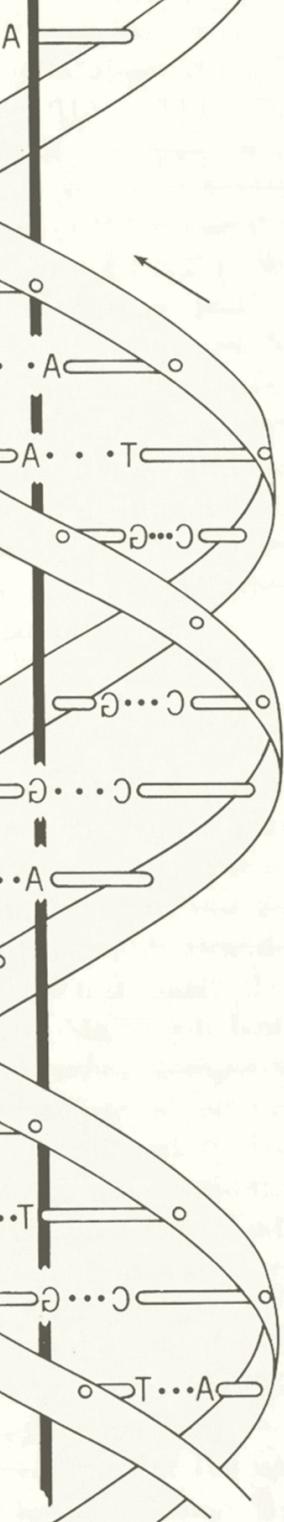
likevel en fellesskapsfølelse, da løsningen gjorde det enkelt for beboerne å kommunisere med hverandre. Brutalismen fostret nye, renere boareal, men begrenset mulighetene for sosial interaksjon. De brutalistiske høyblokkene fra 60-tallet ble særlig anklaget for å skape sosial isolasjon og fremmedgjøring for sine beboere.

Brutalismen blir ofte assosiert med en sosialistisk utopisk ideologi. Stilen hadde en sterk posisjon i kommunistiske land fra 1960- til 1980-tallet, blant annet i Bulgaria, datidens Tsjekkoslovakia og Sovjetunionen. Brutalismen presenterte billige design- og konstruksjonsmåter, slik at det ble mulig å bygge lavkostnadsboliger, kjøpesentre og offentlige bygg. Brutalismens bygg var også blottet for ornamenter, og avgjørt røft, men funksjonalistisk uttrykk. Historisk sett ble ornamenterte bygninger ofte reist for å uttrykke rikdom eller guddommelighet. Stilen kan dermed sies å uttrykke et ideal om klasseløshet og likhet.

BRUTALISME

- Retning innenfor modernismen populær fra midten av 1950-tallet til slutten av 70-tallet.
- Oppsto som svar på boligmangelen i Europa etter krigen.
- Kjennetegnet av rå betong, synlige konstruksjonselementer, grove overflater og skarpe kanter.
- Kritisert for å være uestetisk og depressoiv.
- Kjente arkitekter innenfor brutalismen er blant annet Le Corbusier, Ludwig Mies van der Rohe og Sverre Fehn.

JAPANSK METABOLISME 1960-tallets Japan fostret en gruppe unge arkitekter med idéer om futuristiske bystrukturer. Arkitektene Kisho Kurokawa, Kiyonori Kikutake og Fumihiko Maki skapte den arkitektoniske bevegelsen «metabolisme». Navnet, tatt fra den biologiske prosessen, stammet fra tanken om en arkitektur som kunne vokse, reproduksere og endre seg i takt med sine omgivelser. Det er altså snakk om en type arkitektur og byplanlegging med biologiske egenskaper. Dette var en progressiv og utopisk bevegelse, som blant annet presenterte konsepter om marine byer langs Tokyos kyst, og byer knyttet sammen gjennom motorveier i himmelen.

Metabolismen oppsto i en optimistisk tid, da Japan hadde gjenreist seg etter krigens ødeleggelsjer. Gjenreisningen ga et «tabula rasa» som arkitektene kunne bygge sine visjoner om ideelle fremtidsbyer på. Metabolismen var på mange måter en streben etter å skape idealsamfunn. Bevegelsen hadde altså en politisk motivasjon. I utformingen av bykonsepter hentet arkitektene blant annet inspirasjon fra marxistiske teorier.

Bevegelsen fikk internasjonal oppmerksomhet gjennom Tokyo World Design Conference i 1960. Der presenterte en gruppe unge arkitekter sitt manifest *Metabolism: The Proposals for New Urbanism*. Dette inneholdt blant annet idéer om en *Ocean City*. Mangel av areal å bygge på i de store, voksende byene skulle besvares

ved å bygge «artificial land» ute i havet. Disse byene skulle være løsrevet nasjonale bånd, og dermed utenfor krigstrusler. Denne byen skulle ha et klart biologisk aspekt; den skulle flyte fritt og vokse som en naturlig organisme.

Metabolismen skapte mange visjonære prosjekter, men hadde lite betydning utover å fungere som et idéforum for unge japanske arkitekter. I dagens japanske byer finner man få spor etter metabolismen. Et unntak er Kisho Kurokawas Nakagin Capsule Tower i Tokyo. Tårnet ble reist i 1972 og består av flere små moduler festet til en sentral kjerne. Bygget er en prototyp på en arkitektur med fokus på bærekraft og resirkulering, da hver enkelt modul kan fjernes og erstattes ved behov. Tårnet har per i dag forfalt, etter år uten vedlikehold. Arkitekter arbeider med å bevare bygget, som et sjeldent eksempel på japansk metabolisme.

JAPANSK METABOLISME

- Bevegelse fra 1960-tallet til 1970-tallet, skapt av en gruppe unge japanske arkitekter.
- Navnet «Metabolisme» er hentet fra det biologiske konseptet, og stammer fra bevegelsens ideal om en arkitektur i kontinuerlig fornyelse og organisk vekst.
- Bevegelsen produserte få bygg, og fungerte mest som et idéforum for Japans unge arkitekter.
- Et kjent bygg fra bevegelsen er Nakagin Capsule Tower i Tokyo, tegnet av Kisho Kurokawa.

I 1963 arbeidet arkitektene et sted mellom det modernistiske og det postmodernistiske. Modernismen hadde skapt grobunn for nye, til tider utopiske, idéer om hav- og himmelbyer, byer inne i bygninger og mer til. Praktiske og økonomiske hensyn var også tydeligere til stede i arkitekturen enn før. Samtidig yret postmodernismen, en eklektisk og tidvis kaotisk stilretning som ville få større audiens noen tiår senere. 60-tallets arkitektur lar seg ikke lett kategorisere, formet av en tid med sosiale og politiske omveltinger. Den er både provoserende, innovativ, funksjonell, deprimerende, vakker, stygg, kompleks og enkel på samme tid. For å runde av velger jeg å sitere en mann kjent for sin modernistiske og brutalistiske arkitektur, Ludwig Mies van der Rohe;

«Architecture
is the will of an
epoch translated
into space».

Referanseliste

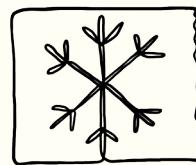
- Brutalisme* (2011) Tilgjengelig fra: <https://snl.no/brutalisme> (Hentet: 31.10.17)
- Kiran, Ketil (2013) *Arkitektur i Japan*.
Tilgjengelig fra: https://snl.no/Arkitektur_i_Japan (Hentet: 31.10.17)

- The Rise and Fall of Brutalist Architecture* (2017) Tilgjengelig fra: <http://www.voicesofeastanglia.com/2011/08/the-rise-and-fall-of-brutalist-architecture.html> (Hentet: 31.10.17)

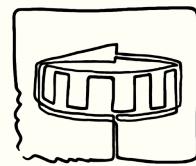
SOL DREVET

TEKST/ RUBEN RATKUSIC,
ARKITEKTURSTUDENT,
RUBEN@TIDSSKRIFTETA.NO
ILLUSTRASJON/ JØRAN PETTERSEN,
ARKITEKTURSTUDENT,
JORAN@TIDSSKRIFTETA.NO

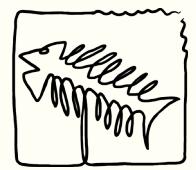
Det var i år 1963 ...
Snøen hadde alt lagt seg
på grusplassen.
Og de korte dagene
ble litt lysere.

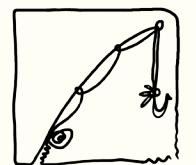
Far hadde fått seg et nytt ur
som gikk på sollys.
Men så langt nord
på denne tiden av året,
var det ikke mye til hjelp.

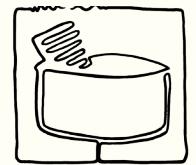
Inne var det tid for mat.
Barna var ikke helt glade for fisk
trettifjerde dagen på rad.
Men det holdt de for seg selv,
sultne var de.

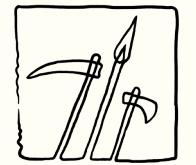
Eldstemann i søskenflokken
ville forresten bli fisker
- starte en karriere, kan man si.
Oljen var jo ikke
blitt funnet enda.

Mor var som de fleste mødre
på denne tiden.
Var hjemme, lagde maten,
vasket klær.
Det var sånn det fungerte best.

Og sånn gikk dagene
som oftest.
Det var liksom ikke Playstation
eller Youtube på denne tiden
... før vår tidsregning.

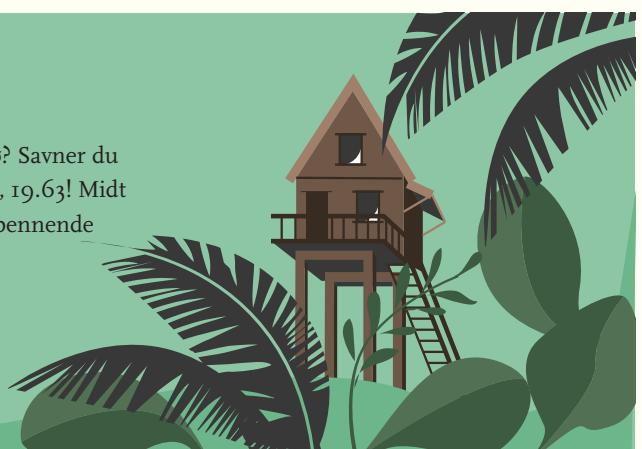
KOR SKA VI REIS?

1.963, 19.63:

Sliten av den norske vinteren? Litt for mye snø? Savner du grøntdraget i alt det grå? Ta det en tur til 1.963, 19.63! Midt i jungelen i Republikken Kongo kan vi by på spennende opplevelser som fugler, insekter, og trær!

Lyst til å bo i hytta i hagen hele året?

Da er dette stedet for deg!

-1.963, -19.63:

For mye sand og for lite bading?

For mye svaberg og for lite plasking?

Denne herlige lokasjonen fjerner uheldige hindere for deg!

Vann så langt øyet kan se!

Like langt til de lokale afrikanske og latinamerikanske restaurantene, så her er det bare å velge og vrake!

-19.63, 19.63:

Er du lei mennesker? Er juletida litt for koselig, kanskje? Kanskje skulle du tatt deg en liten pause fra Norges kjas og mas? Hvorfor ikke komme til -19.63, 1963?

Vi kan lokke med det nest minst folketette området i verden!

Trenger vi si noe mer? Nei.

19.63, 19.63:

Vinden blafrer i håret, sola steker i panna.

Sommer, sol, strand og Sørland. Kunne det blitt bedre?

Ja! Kom til Chad på 19.63, 19.63, vi garanterer 100% mer strand!

Sandgaranti. Misfornøyd med mengden sand?

Du får pengene tilbake!

Hav ikke inkludert.

DESIGN OG MOTE

TEKST OG ILLUSTRASJON/ FRIDA KVERNMO, ARKITEKTURSTUDENT,
FRIDA@TIDSSKRIFTETA.NO

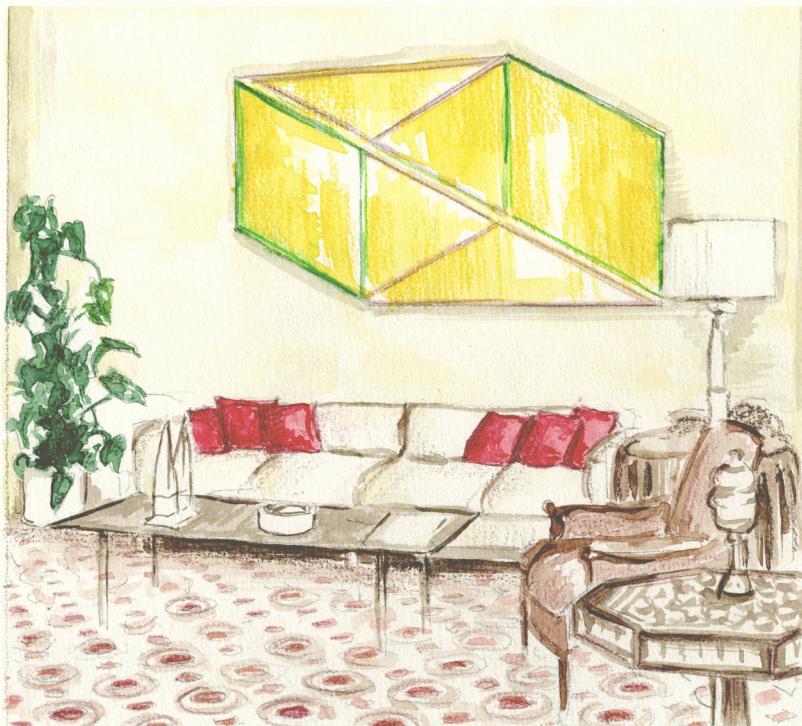

På 60-tallet var det flere store skandinaviske designere, og Marimekko var kanskje blant de største på verdensbasis. Det finske merket hadde stor innflytelse på vestlig mote, og det store gjennombruddet i det amerikanske markedet kom da Jacqueline Kennedy begynte å bruke Marimekko-kjolene. Marimekko er spesielt kjent for dristige og fargerike mønstre, og «Unikko» er utvilsomt det mest kjente. Det populære valmuemønsteret ble designet av Maija Isola i 1964.

Det ikoniske lotusmønsteret som prydet kjøkkenutstyret til Cathrineholm på 60-tallet er kanskje en av de største designsuksessene i Skandinavia. Det var den norske kunstneren Arne Clausen som utformet det kjente lotusmotivet i 1963, i samarbeid med designeren Grete Prytz Kittelsen. De emaljerte kasserollene, fatene og bollene fant fort veien inn i alle norske hjem, og mønsteret er like populært i dag som den gang. Originalene fra Cathrineholm går til skyhøye priser, og danske Lucie Kaas har tatt i bruk lotusmotivet i sin Arne Clausen Collection.

«Ball Chair» ble designet av den finske møbeldesigneren Eero Aarnio i 1963, og er en av de mest kjente klassikerne innenfor finsk design. Det futuristiske designet var mye påvirket av tidsånden, med blant annet månelandingen og nye sci-fi-filmer på markedet. Stolen ble mye omtalt som «et rom i et rom», på grunn av dens omsluttende form.

David Hicks var utvilsomt en av de mest innflytelsesrike interiørdesignerne i sin generasjon. Det var i 1963 at den britiske kunstneren begynte å designe egne tepper og tekstiler. De ikoniske geometriske mønstrene og den sterke fargebruken dannet grunnlaget for en mye beundret og kopiert stil.

Lavalampen er en av de store klassikerne fra 60-tallet, og representerte på mange måter den psykedeliske epoken, hippiebevegelsen og romfartsalderen med sin rakettform og sitt fargerike lys. Den ble oppfunnet av Edward Craven Walker for Mathmos i 1963.

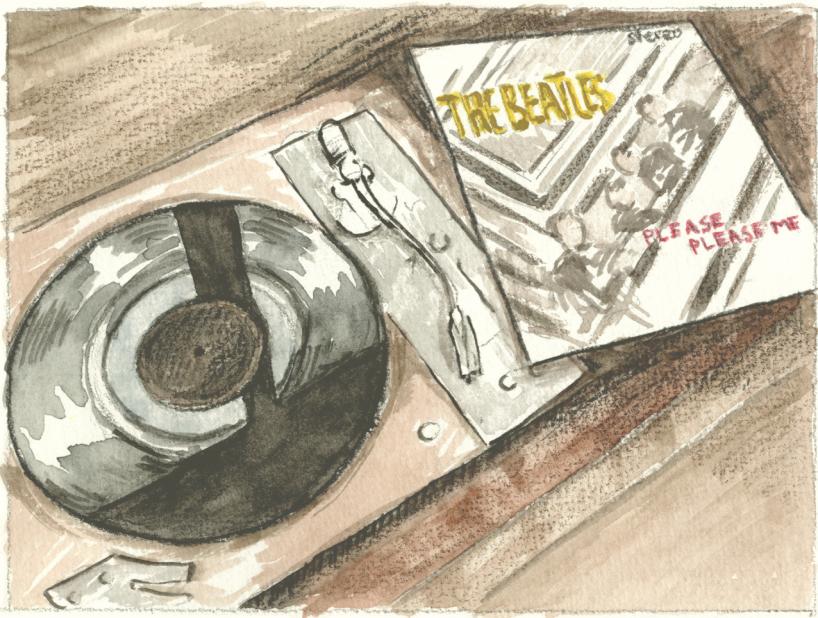

Det strider om hvem som oppfant miniskjørtet, men man kan trygt si at Mary Quant var den største grunnen til at plagget ble så populært på 60-tallet. Det var i 1964 at den britiske designeren trakk skjørtekanten flere centimeter over kneet. Hun kalte skjørtet for «the Mini», etter favoritbilen sin, og slik ble det ikoniske plagget til. Miniskjørtet ble på mange måter symbolet på kvinnens seksuelle frigjøring.

Jacqueline Kennedy Onassis ble et globalt moteikon som presidentfrue på begynnelsen av 60-tallet. Hennes elegante og tidløse stil fikk navnet «the Jackie look», og signaturantrekket bestod av skreddersydde skjørt til rett under kneet, pillbox-hatt designet av Halston og hvite hansker. Det var et av disse antrekkene hun hadde på seg den skjebnesvandre novemberdagen i Dallas, Texas, i 1963 da ektemannen John F. Kennedy ble myrdet. Den rosa ulldrakten – en nøyaktig kopi av en klassisk Chanel-drakt – er kanskje det mest ikoniske og omdiskuterte plagget i amerikansk historie. I dag er drakten oppbevart i USAs nasjonallarkiv, fremdeles dekket i blod. Den matchende pillbox-hatten, som hun hadde på seg, forsvant og kom aldri til rette.

The Beatles ga ut sine to første album, *Please Please Me* og *With The Beatles* i 1963. Deres opptreden på The Ed Sullivan Show i 1964 betraktes som en milepæl i amerikansk popkultur og begynnelsen på den britiske bølgen. Det var starten på en æra med Beatlemania. Alle ville være som de fire bandmedlemmene, og alt fra hårfryser (The mop-top) til dresser og støvler (Beatle boots) ble kopiert.

De to første James Bond filmene, *Dr. No* og *From Russia with Love*, premierte på norsk og amerikansk lerret i 1963. James Bond er kanskje den fiktive karakteren som har hatt størst innflytelse på moten gjennom tidene. Han satte finstasen på agendaen og inspirerte menn til å gå i dress. Den første bondpiken, Ursula Andress, skapte også motehistorie og bikinihysteri med sin opptræden i *Dr. No*. Det klassiske filmøyeblikket hvor hun kommer opp av havet iført hvit bikini, bidro i sin tid til gjennombruddet av bikinien.

- Referanseliste:**
- Bourne, L. (2014) *A History of the Miniskirt: How Fashion's Most Daring Hemline Came To Be*. Tilgjengelig fra: <http://stylecaster.com/history-of-the-miniskirt/> (Hentet: 06.11.2017).
  - Brooks, J. (2013) *Lava lamps: 50 years old and still groovy*. Tilgjengelig fra: <https://www.nbcnews.com/technology/lava-lamps-50-years-old-still-groovy-8C11059522> (Hentet: 06.11.2017).
  - David Hicks (2016) Tilgjengelig fra: <http://www.ashleyhicks.com/david-hicks/> (Hentet: 06.11.2017).
  - Drash, W. (2014) *From 2013 to 1963: Looking back at a pivotal year*. Tilgjengelig fra: <http://edition.cnn.com/2013/12/24/us/year-in-review-1963/index.html> (Hentet: 06.11.2017).
  - Duckert, H. (2013) *Jackie i den rosa drakten*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/ytring/jackie-i-den-rosa-drakten-1.11373296> (Hentet: 06.11.2017).
  - Hales, L. (2005) *Eero Aarnio: A Style That Stays Around*. Tilgjengelig fra: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A48561-2005Mar18.html> (Hentet: 06.11.2017).
  - It all began in 1949* (2017) Tilgjengelig fra: https://www.marimekko.com/gb_en/the-brand/marimekko-story (Hentet: 06.11.2017).
  - Oftestad, E. (2013) *- Det er min far som tegnet lotusmonsteret*. Tilgjengelig fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/zLvsj1/-Det-er-min-far-som-tegnet-lotusmonsteret> (Hentet: 06.11.2017).
  - Taylor, A. (2014) *1964: Beatlemania*. Tilgjengelig fra: <https://www.theatlantic.com/photo/2014/05/1964-beatlemania/100745/> (Hentet: 06.11.2017).

KRYSSORD

Loddrett

1. Hvilket museum åpner?
2. III. medlemmet av FN
3. Hvilken lampe blir oppfunnet?
4. Hvor når befolkningen 12 mill.?
5. Kjent serie går på tv for første gang
6. Øy oppstår på Island
9. Fargefirma
10. Kjent tale for likeverd
11. Archigram utopi
14. Bro der mange omkommer
16. Omdiskutert stilart
17. Mona Lisa besøker dette landet
18. Hvilket dyrss tunge veier det dobbelte av 1963 kilo?
20. Redaktør i Tidsskriftet A
24. Erklarer seg uavhengig av Storbritannia
26. Hvem blir skutt på åpen gate?

Vannrett

1. Produkt i kunstfoto
7. Arkitekt blir født
8. Studentersamfundets tidligere farge
11. Bilmerke som lanserer kjent bil
12. Kjent rettsak mot hvem?
13. By som får filharmoni
15. Hvem lanserer sukkerfri brus?
19. Hvem fyller 1 år?
21. Arkitekt som vinner pris
22. Promenadeorkester som oppstår
23. Første dagen i 1963
25. Hva er Duke of Agryll kjent for?
26. Hvilken film har Norgespremiere?
27. Hvor dreper en vulkan 1500 mennesker?

TEKST/ ELINE MOGEN, ARKITEKTURSTUDENT,
ELINEM@TIDSSKRIFTETA.NO
ILLUSTRASJON/ JAN TRINH, ARKITEKTURSTU-
DENT, JAN@TIDSSKRIFTETA.NO

Året er 1963. Den 75 år gamle arkitekten Hugh T. Keyes, som åpnet eget arkitektkontor i Detroit 42 år tidligere, dør i USA. I november samme år blir Wang Shu født i Kina. Han skal 49 år senere vinne den anerkjente Pritzkerprisen for sin arkitektur. De to arkitektene har utdannelsen og årstallet 1963 til felles, men ellers er det mye som skiller dem fra hverandre.

RENESSANSE OG RESIRKULERING

WANG SHU

Født: 1963

Nasjonalitet: Kinesisk

Utdannet ved: Nanjing Institute of Technology

NYE HJEM I GAMMEL DRAKT

Vi spoler tilbake til Detroit og første halvdel av 1900-tallet. Byen er preget av blant annet bil- og stålindustri, og er derfor hjemsted for mang en rik industriherre. Hugh T. Keyes spesialiserer seg på å tegne eiendommer for dem. Mange av de overdådige husene han tegner ligger i den velstående forstaden Grosse Pointe, og er i stor grad inspirert av klassisk arkitektur. Keyes skal senere trekke frem blant annet residensen Woodland, hjemmet til en direktørene hos bilfabrikanten Ford, som et av sine hovedverk.

HUGH T. KEYES

Døde: 1963

Nasjonalitet: Amerikansk

Utdannet ved: Harvard University

Woodland, med syv bad og eget spa, står ferdig i 1959. Keyes er, på tross av bruken av klassiske arkitekturelementer, oppatt av at beboerne i industribyen Detroit skal bo i hus som lever opp til tidens teknologiske standarder, og siteres på at «The World today is being made over to fit a new tempo of life, and it is unthinkable that Detroit, leading the country in the advance of industrial design, should be content to live in homes of the past» (Ferry, 1956).

Navnet reflekterer kontorets og Shus tilnærming til arkitektur. De mener at arkitektur skapes som et resultat av blant annet håndverk, tradisjoner og spontanitet, slik en amatørbrygger jobber. Med bakgrunn i dette er også navnet en kritikk mot dagens arkitekturpraksis i Kina, som de mener i stor grad står ansvarlig for ødeleggelse av historiske byområder.

Mange av Amateur Architecture Studios prosjekter er nettopp motsvar til denne praksisen.

I 2008 står Ningbo History Museum ferdig i den kinesiske byen Ningbo, i et område som opprinnelig har bestått av en rekke små landsbyer. Kontoret ønsker å bevare historien gjennom å benytte seg av gjenbruksbare materialer og tradisjonelle konstruksjonsmetoder, og bruker derfor ulike typer stein fra ruinene i området i fasadene på museet. Keyes, derimot, har en ganske annen tilnærming til fasadematerialer. I løpet av hans karriere skal hvite mursteinsvegger bli den amerikanske arkitektens varemerke.

AMATØRARKITEKTUR Fortidens hjem er imidlertid noe Wang Shu skal fatte interesse for. Vi reiser frem igjen i tid, nærmere bestemt til Kina på 1990-tallet. Shu er uteksaminert fra universitetet, og bestemmer seg for å bruke åtte år på å jobbe som bygningsarbeider. Her får han kjennskap til materialer og byggeteknikker, og gjennom blant annet restaurering av gamle bygninger utvikler han interesse for kinesisk historie og tradisjonelt kinesisk håndverk.

I 1997 starter han arkitektkontoret Amateur Architecture Studio sammen med sin kone Lu Wenyu.

ULIKE UTEAREALER Amateur Architecture Studios benyttelse av gjenbruksmaterialer kan sees i mange av deres prosjekter, for eksempel i Five Scattered Houses, som også ferdigstilles i Ningbo i 2008. «I design a house instead of a building,» sier Wang Shu. «One problem of professional architecture is that it thinks too much of a building. A house, which is close to our simple and trivial life, is more fundamental than architecture» (Frearson, 2012).

Det er kanskje her ulikhetene mellom Keyes og Shu særlig kommer til uttrykk, da Keyes' hus neppe kan sies å være verken enkle eller trivielle. Vi er tilbake i Detroit, året er 1924. Eiendommen Ridgeland, bygget i italiensk renessansestil, står ferdig. Huset inneholder også elementer som barokke søyler og middelalderinspirerte ildsteder og skal i løpet av de glade tjueårene fungere som kulisse for mange av eierens store fester.

De utstrakte hagene som omkranser Ridgeland representerer en arealutnyttelse som er utenkelig i dagens kinesiske storbyer. Vi beveger oss 82 år frem i tid, til byen Hangzhou. Boligprosjektet Vertical Courtyard Apartments består av seks boligblokker, hvor Shus tanke er at beboerne, uansett hvilken etasje de bor i, skal kunne ha muligheten til å bruke et uterom. Annenhver etasje består derfor av en «bakgård» som strekker seg over to etasjer i høyden.

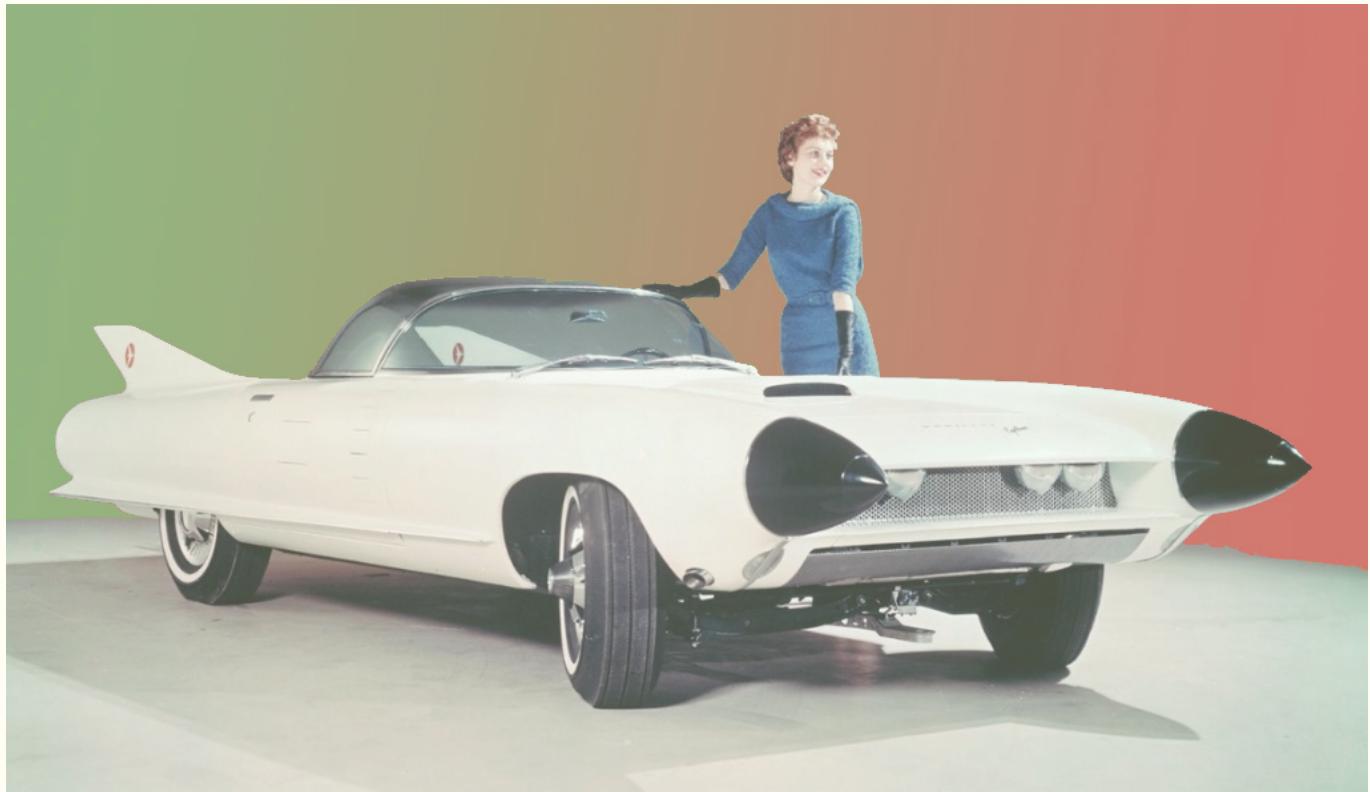

Nesten et århundre er gått siden Keyes startet sitt arkitektkontor, og det skal nok fortsatt gå noen år før Shu blir pensjonist. Forskjellene mellom de to arkitektenes prosjekter er tydelige. Keyes prøvde seg i løpet av sin karriere på ulike stiler inspirert av klassisk arkitektur fra en rekke forskjellige land, mens Shus arbeider preges av et hovedfokus på kinesisk håndverk og historie. I tillegg til dette er bygningene deres tegnet for svært ulike formål. Mennene

representerer med andre ord to totalt ulike arkitekturpraksiser, som kan tilskrives blant annet teknologiske, sosiale, geografiske og ikke minst tidsmessige forskjeller.

Referanseliste

- An architect's tour of five Pointe (1980), Grosse Pointe News, 11. September, s. 10. Tilgjengelig fra: <http://digitize.gp.lib.mi.us/digitize/newspapers/gpnews/1980-84/80/1980-09-11.pdf> (Hentet 02. november 2017).
- Ferry, H. (1956) *The Mansions of Grosse Pointe. A Suburb In Good Taste*. Tilgjengelig fra: http://digitize.gp.lib.mi.us/digitize/books/mansionsofgp/THE_MANSIONS_OF_GROSSE_POINTE.pdf (Hentet 02. november 2017).
- Frearson, A. (2012) *Key Projects by Wang Shu*. Tilgjengelig fra: <https://www.dezeen.com/2012/02/28/key-projects-by-wang-shu/> (Hentet: 02. november 2017).
- Hobson, B. (2016) *Wang Shu's Ningbo History Museum built from the remains of demolished villages*. Tilgjengelig fra: <https://www.dezeen.com/2016/08/18/video-interview-wang-shu-amateur-architecture-studio-ningbo-history-museum-movie/> (Hentet 02. november 2017).
- Hugh. T Keyes (2017) Tilgjengelig fra: https://en.wikipedia.org/wiki/Hugh_T._Keyes (Hentet: 02. november 2017).
- The Hyatt Foundation (2017) *Biography*. Tilgjengelig fra: <http://www.pritzker-prize.com/2012/biography> (Hentet: 02. november 2017).
- Rawn, E. (2015) *Material Masters: The Traditional Tiles of Wang Shu & Lu Wenyu*. Tilgjengelig fra: <https://www.archdaily.com/638948/material-masters-amateur-architecture-studio-s-work-with-tile> (Hentet: 02. november 2017).
- Vertical Courtyard Apartments. Tilgjengelig fra: <https://www.world-architects.com/en/amateur-architecture-studio-hangzhou/project/vertical-courtyard-apartments> (Hentet: 02. november 2017).

URBANT HEROIN

KRANGLEKROKEN

TEKST OG ILLUSTRASJON / SOLRUN SKIPLE FJÆR,
ARKITEKTURSTUDENT, SOLRUN@TIDSSKRIFTETA.NO

Det er en mørk novemberkveld og Tiril er på kaffebesøk hos sin bestefar, Ørnulf. Det blåser kraftig ute, og en frysning går gjennom Tiril.

– Æsj, er du ikke bekymret? Dette været, nok et tegn på at kloden er on the highway to hell.
– Nei, den har skulle gått til helvete mange ganger før, det skjer aldri, er ikke noe å bekymre seg for det.

– Det er ikke noe som kan skje eller ikke, det har jo allerede skjedd. Og jeg må innrømme at jeg har en høne å plukke med deg. Det er din generasjon med politikere og byplanleggere som kunne stoppet denne elendige utviklingen! Oss som kommer etter dere må bare prøve å rydde opp i rotet deres.

– Næmmen har du lest Jane Jacobs' *The Death and Life of Great American Cities* eller?

– Kanskje. Ta for eksempel biler. Slik byer har blitt planlagt og bygget er de skapt for biler. Men siden byene, og landsbygdene for den saks skyld, nå er formet etter bilen, så er vi blitt avhengig av den! Urbant heroin, kaller jeg den. Det føles så godt, men er så dårlig for byutvikling.

– Nei, bilen er ikke det farlige rusmiddelet du tror den er. Bilen er et fortreffelig redskap for mennesket. Den hjelper oss litt eldre til å

ikke bare sitte hjemme og sture, men komme oss så langt vi vil utenfor stua. Og den hjelper funksjonshemmede, barnefamilier og enhver eventyrlysten stakkar. Bare fordi du er 19 år og har et enormt overskudd av tid og helse, betyr ikke det at alle andre kan gå hvor enn deres hjerte drar dem.

– Du er jo ikke så gammel da bestefar, du er jo bare 63 år.

– 63 år, men med skade i lår.
– Men tror du ikke byene våre hadde blitt mye bedre om vi hadde et grønt skifte?
– Ikke nødvendigvis, hvis det er én ting livet har lært meg, så er det at det bare går fremover. Vi kan ikke skifte tilbake til gamleby-modus bare fordi det er koselig og miljøvennlig. Det er vår teknologiske utvikling som har ført oss til det punktet vi er nå, og det er den som vil føre oss videre. Vi er blitt avhengige av en viss luksus, men det er den som gjør fremtiden bedre. Alt vi gjør skaper en gradvis fremgang i levestandard, som sakte men sikkert vil spre seg til alle mennesker. Bare se på elbilen, den funker jo som bare det.

– Æsj, nei, Tesla er bare en del av den kapitalistiske løgnen som har fanget det globale samfunnet.

En blindvei?

TRONDHEIM SPEKTRUM

ARKITEKT:

En anonym arkitekt forteller om planene for nye Trondheim Spektrum.

FJERNEVERDIG

TEKST / ANDERS HOLME QVIST, ARKITEKTURSTUDENT,
ANDERS@TIDSSKRIFTETA.NO

FOTO / MAGNUS SELENG, ARKITEKTURSTUDENT,
MAGNUSS@TIDSSKRIFTETA.NO

Fjerneverdig: adj, motsatt av verneverdig, brukes om bygninger av anti-antikvarisk verdi, (jf. fjerneverdig arkitektur)

PROSJEKTINFORMASJON

ADRESSE: Klostergata 90

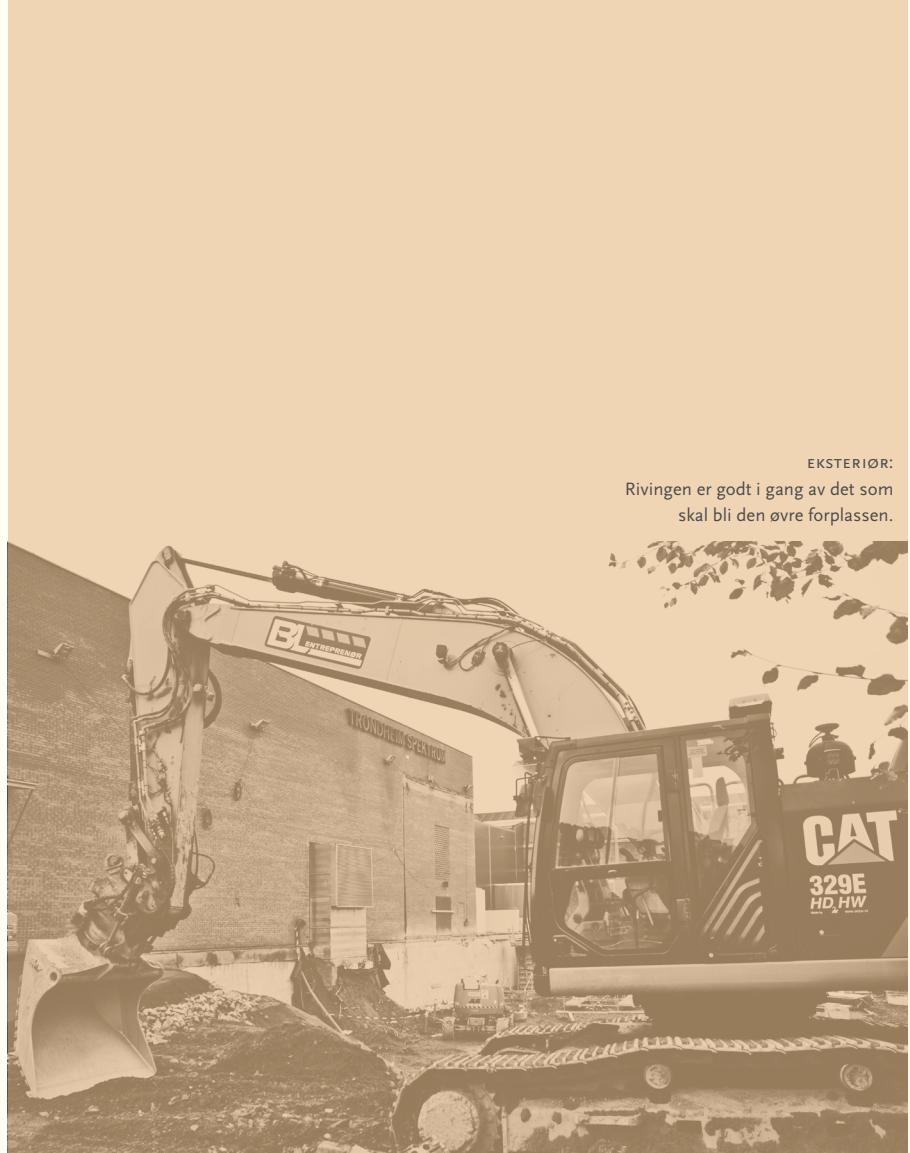
BYGGEÅR: 1963, 1971, 1988 og 2017

ARKITEKT: Pran & Torgersen, Lien & Risan Arkitektkontor
og Link Arkitekter

INTERIØR:

Hovedinngangen flyttes fra sørsiden til nord-øst-siden, mens den eksisterende blir inngangen fra øvre forplass og tilknyttet de gamle hallene og nye kontorer.

På forsiden av Adresseavisen den 6.mai 1963 stod det med fet overskrift: «Norges største og vakreste idrettshall». Artikkelen henviste selvfolgetlig til Trondheim Spektrum, ruvende på tuppen av Nidarø, Trondheims tommel. Siden den gang har Spektrum blitt oppgradert i tre byggetrinn, og nå står også det fjerde for tur.

For i 2017 er det duket for et større ansiktsløft av Trondheims flerbrukskall, og Spektrum er igjen blitt det «hotteste» i Adresseavisen. Det skal sies at tonen på pipa er annerledes, og det er lite entusiasme å finne. Et raskt søk på internett gir deg blant annet overskrifter som «Monsterhallen vil bli et skremmende sår i Trondheims ansikt» og «Nidarø er feil sted, selv om prosjektet sminkes».

14. mars 2017 gikk forslaget om utvidelse gjennom i bystyret, og det med 36 stemmer mot 31.

EKSTERIOR:

Rivingen er godt i gang av det som skal bli den øvre forplassen.

Det ferskeste forslaget tilrettelegger for en storhall som er koblet på den gamle strukturen, med kapasitet for internasjonale arrangementer. Det tilrettelegges for to store møteplasser utenfor volumene på nord- og sørsiden. Ap kan også skryte av at de har frigitt 4,5 mål mer park i dette forslaget, men disse frigitte områdene vil mest sannsynlig ligge i skyggen av storhallen hele dagen.

Nidarø er en vanskelig tomt fordi den ligger så sentralt i Trondheim. Plassen som omkranses av Nidelven er et viktig grøntområde, og hva som skjer der er vesentlig for Trondheims bybilde. En ny og større bygningskloss vil stå som en forstyrrende kontrast langs elvebanken, uavhengig av hvor mange trær man prøver å skjule strukturen med.

Og det kan virke som at flertallet i bystyret helt har glemt noe av det viktigste angående et prosjekt med slikt kaliber, nemlig logistikken.

For det er ikke til å stikke under en stol at Trondheim Spektrum ligger i enden av en blindvei, og at det allerede er kaos i Klostergata under større arrangementer den dag i dag. For med transport av teknikk og utstyr til større arrangementer kan det fort bli prop i flaskehalsen. Ja-siden svarer ved å utbedre veien, og å stenge biltrafikk i Klostergata under større arrangementer, og det til stor forargelse fra alle Spektrums naboer. Men er dette nok?

Et annet tiltak blir et bedre kollektivtilbud, med knutepunkt på Skansen, der det nå går både buss og trikk. Dette gir gode forbindelser for innbyggerne i øst, men den største andelen av Trondheims beboere og tilreisende må da gjennom hele Midtbyen for å komme hit. Alternativet er da kollektivstoppet på Samfundet, men med dette får en også en gåtur på godt over én km med på kjøpet. Dette er ikke veldig delikat i slaps og vintervær, noe som utgjør nesten to årstider i Trondheim. Men det finnes jo ikke dårlig vær, bare dårlige klær, og dårlige kollektivforbindelser. Og ikke nok med det, forbindelsen mellom Spektrum og Skansen er tenkt forbedret med en ny bro.

Denne broen viser det seg at kommunen ikke har budsjettet for, og i mange andre trinn i reguleringsplanen er ikke det økonomiske ansvaret avklart. Dette vil si at det allerede er sikkert at det nye Spektrum vil gå over budsjettet.

Alternativene til plassering av den nye storhallen har vært Sorgenfri eller Sluppen, men dette ble allerede i desember 2016 utelukket av rådmannen som mente at det var for seint å utrede alternativene slik at den nye hallen ville være ferdig til 2020. Hva skjer i 2020? Jo, Trondheim ønsker å være med på å arrangere håndball-EM, noe som virker å ha hatt litt for mye å si for hvilke beslutninger som har blitt tatt. En eventuell plassering mot Sluppen ville være med på å aktivisere i større grad de nyere områdene som nå er blitt planlagt. Sluppen og Sorgenfri har i tillegg solide kollektivtilbud, kun ti minutter utenfor sentrum.

Det er praktisk å samle den nye storhallen om de eldre hallene, men i dette tilfellet skjer det med et for dårlig utgangspunkt. Spektrum har ikke gode nok forbindelser i kollektivtrafikken, og ligger på en sårbar tomt. Tomten Spektrum står på burde vært utnyttet til boligformål for å aktivisere den omkransende parken, noe det nye Spektrum ikke vil klare ofte nok. Ressursene som skapes av en slik hall burde vært håndtert med større forsiktighet, og det nye volumet burde ikke tillegges Nidarø. Riv det før det bygges da vel.

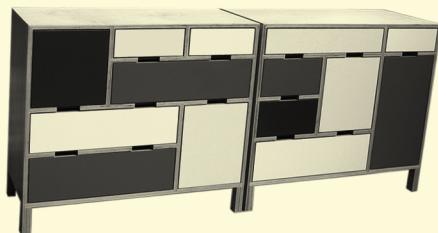
OVERSIKT:
Enkel visualisering
av størrelsen på
nye Spektrum sett
fra gangbrua.

ANBEFALER

@kerfdesign

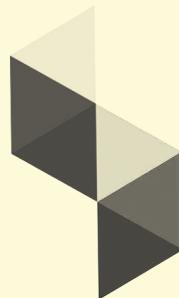

Kerf design skaper unike møbler og skreddersydde oppbevaringssystemer som viderefører 70-tallets varme og lekenhet til moderne funksjonalisme og stilrenhet. Det er mye man kan få til med tre og trelim!

SKRWT

SKRWT - en app som korrigerer perspektiv og retter opp bildene du tar med mobilen. Hvis du for eksempel tar et bilde av en høy bygning, retter den opp perspektivet og får det til å se ut som om du har tatt bildet vinkelrett på bygningen, raskt og enkelt.

Brennpunkt:
Boligbobla

Omhandler boligbobla i Oslo og tilsvarende fremgangsmåter av eiendomsmeglere, utviklere og arkitekter for mest mulig profit.

Architectural Drawings

Pinterest-tavlen Architectural Drawings av Evan Sharp har alt du trenger av inspirasjon til ditt neste prosjekt. Drøm deg bort i håndtegninger!

Bokanbefalinger fra

ARKBIB

MED/ STINE THORDARSSON MOTUBAKK
STINE.MOTUBAKK@NTNU.NO

På 1960-tallet befant man seg i overgangen fra modernisme til postmodernisme, fra industri- til postindustrisamfunn. Dette var generelt en transformativ, revolusjonær periode for både samfunn, kunst og design. Flere begynte å merke hvordan våre moderne liv kunne ha negative konsekvenser for naturen. På noen måter var dette en tilbakeskuende periode preget av ønsket om å bringe menneske og natur sammen, men også fremtidsrettet i troen på bruk av nye teknologier.

MODERNISME OG MOTKULTUR

Hippie modernism: The struggle for Utopia (2015) er laget med utgangspunkt i utstillingen med samme navn ved Walker Art Center, Minneapolis. Utstillingen viste frem et bredt utvalg kunst, arkitektur og design som sprang ut av den kreative motkulturbeweegelsen på 1960-tallet og tidlig 70-tall. Her får vi kunstprosjekter, eksperimentell møbeldesign, reklame-/konsertplakater og alternativ arkitektur samlet mellom to permer. Periodens unike visuelle uttrykk ivaretas både gjennom gode bilder og gjennom bruk av ulike papirtyper og typografi. Boken inkluderer flere faglige essays om ulike tema relatert til utstillingen. I tillegg avsluttes boken med en rekke intervjuer med sentrale personer fra tidsepoken, blant annet to av grunnleggerne bak kunstnerkollektivet Drop City.

Jeg har plukket ut en bok som viser frem disse aspektene ved 60-tallets USA, og en e-bok om hvordan mange av ideene fra 60-tallets eksperimentelle "grønne" arkitektur har fulgt oss frem til dagens bærekraftsamfunn.

ARVEN FRA 60-TALLET

The Greening of Architecture: A Critical History and Survey of Contemporary Sustainable Architecture and Urban Design (2014) tar for seg utviklingen av grønn/bærekraftig design fra førmoderne tid, til "oppvåkningen" på 60-tallet og frem til i dag. 60-tallet var som sagt preget av idealisme, radikale ideer og visjonære manifester, fra blant annet kjente størrelser som Buckminster Fuller og Archigram. Ideene var for radikale for samtidens stadig mer konsumorienterte mainstream-kultur, men boken viser hvordan bærekraftens fortropper sådje frø som har bidratt til at bærekraft i dag er mainstream.

I løpet av boken følger forfatterne en enorm mengde ideer og prosjekter som har inspirert og formet våre tilnæringer til bærekraftig design og arkitektur. Boken avslutter passende nok med noen tanker om hvordan dette vil utvikle seg og ekspandere i fremtiden. En fremtid hvor man ikke lengre trenger å snakke om grønn arkitektur, da dagens bærekraftprinsipper vil være naturlig inkorporert i fremtidens arkitektur.

TIDSSKRIFTET A

WWW.TIDSSKRIFTETA.NO

A er et tidsskrift driftet av studenter innen arkitektur, kunst og design på NTNU, med ønske om å bevisstgjøre og engasjere. Tidsskriftet A vil, sammen med nettsiden, publisere relevante saker innen temaer som krever en diskusjon i samtiden, og tar sikte på å publisere både innsendte og egenproduserte saker.

ANNONSER

Gunnbjørg Hole og Malin Dalby Borger
redaksjonen@tidsskrifteta.no

KONTAKTINFORMASJON

Adr.: Tidsskriftet A c/o,
Arkitektstudentenes Broderskab,
NTNU, 7491 Trondheim
E-post: redaksjonen@tidsskrifteta.no
Nett: www.tidsskrifteta.no

Printes av: Merkur-Trykk AS
Trykkeriet er svanemerket
Opplag: 650
Trykk: 130 gr. matt, ScalaOT
Utgiver: Arkitektstudentenes Broderskab
ISSN 1894-1087

REDAKSJONEN

Malin Dalby Borger (ansv. red., styreleder)
Eline Mogen (jour.an sv.)
Hannah Hoem Grelland (jour.an sv.)
Sina Marie Haave (økonomiansv.)
Quynh Lan Truong (layoutansv.)
Ruben Ratkusic (foto- og ill.an sv.)
Nikolay Hjertaas (nettsideansv.)

JOURNALISTER

Linn Amalie Aresvik, Malin Dalby Borger,
Solrun Skiple Fjær, Hannah Hoem
Grelland, Ane Sofie Kjelland, Eline Mogen,
Mari Mostrøm Nilssen, Sandra Elise
Nylund, Linn Sofie Olsen, Ruben Ratkusic,
og Anders Holme Qvist

FOTOGRAFER OG ILLUSTRATØRER

Åshild Fostervold, Sina Marie Haave,
Nikolay Hjertaas, Frøydis Jensen Kolseth,
Frida Kvernmo, Jørjan Pettersen,
Ruben Ratkusic, Line Blom Salvesen,
Magnus Selseng, Jan Trinh
og Kimberly Wolf

LAYOUT

Malin Dalby Borger, Sina Marie
Haave, Mari Mostrøm Nilssen,
Hege Akernes Olsen, Quynh Lan
Truong og Kimberly Wolf

FORSIDE

Kimberly Wolf, arkitekturstudent,
kimberly@tidsskrifteta.no

ILLUSTASJON S. 14-17

Frøydis Jensen Kolseth, arkitekturstudent,
froydis@tidsskrifteta.no

FOTO S. 26-29

Ruben Ratkusic, arkitekturstudent,
ruben@tidsskrifteta.no

TI BIDRAGSYTERNE

VIL DU SKRIVE TIL TIDSSKRIFTET A?

Mener du noe, skriver du dikt, eller er det rett og slett på tide å sette i gang en diskusjon? Send dine tanker til Tidsskriftet A. Vi gir tilbakemelding på alle innsendte bidrag, om de trykkes eller ei.

Bidraget kan være så langt eller kort du vil, men om du vil ha plass på debattsiden i papirutgaven bør det være omkring 1500 tegn langt, inkludert kilder.

Innlegg sendes sammen med eventuelle illustrasjoner til
redaksjonen@tidsskrifteta.no.

TAKK TIL

Jan Carlsen, Jarle Dragset, Lars Fasting,
Stine Thordarson Moltubakk, Studio Beta
v/Hanna Kjellberg-Line

GRAPHISOFT
ARCHICAD

asplan viak
afag
ARKITEKTENES FAGFORBUND

Arkitektenes Fagforbund (AFAG) er fagforbundet for deg med mastergrad i arkitektur, design, eller tilsvarende. Vi jobber aktivt for at du skal ha den lønnen og den respekten du fortjener som arkitekt- eller designstudent.

Som studentmedlem i AFAG får du blant annet gratis forsikring, karriererådgivning, jurdisk rådgivning, veileding om start- og nybegynnerlønn, samt tilbud om kurs og faglige arrangementer. Men viktigst av alt - du bidrar til at AFAG kan fortsette jobben med å gjøre Norge til det beste landet å jobbe som arkitekt og designer i.

Meld deg som studentmedlem på www.afag.no
(kr 300 i året)

afag
ARKITEKTENES
FAGFORBUND

Arkitektenes Fagforbund (AFAG)
post@afag.no
tlf.: 23 33 24 80
Wergelandsveien 21B
0167 Oslo

Fakultet for arkitektur og design

Kunnskap for
en bedre verden

www.ntnu.no/ad - www.facebook.com/ab.ntnu